

Kopie
Afgeleverd aan: mr. RIAD Hind
Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Arrestnummer
C 1 172 / 2026
Repertoriumnummer
2026 / 404
Datum van uitspraak
5 februari 2026
Notitienummer griffie
2024/SZ/30
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Notitienummer parket-generaal
2021/AGG/7
2024/VJ12/30

Hof van beroep
Gent

Arrest

derde kamer
correctionele zaken

2021/AGG/7 - 2024/VJ12/30

Not.nr. DE.46.L2.005252/20

In de zaak van het OPENBAAR MINISTERIE en de burgerlijke partijen

1. [REDACTED]
[REDACTED]
van Braziliaanse nationaliteit,
geboren [REDACTED]
wonende te [REDACTED]
in eigen naam en in haar hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordiger van
[REDACTED]

2. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

3. [REDACTED]

tegen

1. 214 [REDACTED]

- beklaagde -

2. [REDACTED]

- oorspronkelijk tweede beklaagde, thans verweerster -

3.

- oorspronkelijk derde beklaagde, thans verweester -

4.

- oorspronkelijk vierde beklaagde, thans verweester -

I. Misdrijfomschrijvingen en retro-akten eerste aanleg

01. De zaak werd aanhangig gemaakt bij de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, door betekening op 13 februari 2023 van een rechtstreekse dagvaarding aan de beklaagde [REDACTED] an de verweester [REDACTED] de verweester [REDACTED] de verweester [REDACTED]

De rechtstreekse dagvaarding wordt hierna aangeduid als 'inleidende akte'.

02. In de inleidende akte werden de te last gelegde feiten en de toepasselijke strafbepalingen omschreven als volgt:

Als dader of mededader in de zin van artikel 66 van het strafwetboek;

1. [REDACTED] als aangestelde of lasthebber van [REDACTED] met name als zaakvoerder van deze vennootschap
2. [REDACTED] als opdrachtgever en rechtspersoon strafrechtelijk verantwoordelijk krachtens de artikelen 5 en 41 bis van het Strafwetboek
3. [REDACTED] als coördinator - ontwerp en coördinator - verwezenlijking en rechtspersoon strafrechtelijk verantwoordelijk krachtens de artikelen 5 en 41 bis van het Strafwetboek
4. [REDACTED] als bouwdirectie belast met het ontwerp en rechtspersoon strafrechtelijk verantwoordelijk krachtens de artikelen 5 en 41 bis van het Strafwetboek

[REDACTED] op 21 augustus 2020

A

De eerste,

art. 50 en punt 5.b - werken op een hoogte niet uitvoeren met behulp van adequate uitrustingen en algemene beschermingsmiddelen met verzwarende omstandigheden

Als aannemer, niet ervoor gezorgd hebben dat werken op een hoogte uitgevoerd worden met behulp van adequate uitrustingen en algemene beschermingsmiddelen zoals leuningen, platforms en vangnetten, en, indien het gebruik van dergelijke uitrustingen uitgesloten is op grond van de aard van de werkzaamheden, niet ervoor gezorgd hebben dat er passende toegangsmiddelen zijn voorzien en dat er gebruik wordt gemaakt van een hangtuig of andere veiligheidsvoorzieningen met verankering.

Eerste beklaagde heeft zijn werknemer [REDACTED] voegwerken laten verrichten in een open schacht, zonder enige vorm van collectieve valbescherming te voorzien.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] namelijk [REDACTED]

- inbreuk op artikel 50 van het koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen en punt 5. b. van Bijlage III - Deel B - Afdeling II bij dit besluit
- strafbaar gesteld door artikel 132 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer

B

De eerste,

art. 1.2-6 - geen risicoanalyse met verzwarende omstandigheden

Als werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, geen risicoanalyse uitgevoerd hebben op het niveau van de organisatie in haar geheel, op het niveau van elke groep van werkposten of functies of op het niveau van het individu, of deze risicoanalyse onvolledig hebben uitgevoerd

De werken op de werkpost (liftschacht) en de hiermee gepaard gaande risico's werden niet beschreven in een risicoanalyse, zodat er evenmin preventiemaatregelen werden genomen.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] naamlijk Osman Da Silva,

- *inbreuk op artikel 1.2-6 van de codex over het welzijn op het werk*
- *strafbaar gesteld door artikel 127 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*
- *strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer*

C

De tweede,

art. 17, §3 - geen of onvoldoende toezicht van opdrachtgever op samenwerking tussenkomende partijen met verzwarende omstandigheden

Als opdrachtgever, zijn aangestelde of lasthebber, niet of onvoldoende erop toegezien hebben dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator verwezenlijking de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten

Er werd door Durabrik niet nagegaan of er daadwerkelijk samenwerking en coördinatie was tussen haar aannemers. De aannemers van Durabrik werkten niet gecoördineerd samen, maakten geen afspraken en wisten van elkaar niet welke werken zij uitvoerden.

De loutere vermelding in de overeenkomsten met de aannemers dat "een perfecte coördinatie moet worden nagestreefd" door de aannemers zelf, is onvoldoende en voldoet niet aan haar verplichtingen als opdrachtgever.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] namelijk C [REDACTED]

- *inbreuk op artikel 17, §3, van het koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen*
- *strafbaar gesteld door artikel 132 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*
- *strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer*

D

De tweede,

art. 17 - Als opdrachtgever, de preventiebeginselen niet toepassen bij bouwkundige, technische of organisatorische keuzen met verzwarende omstandigheden

Als opdrachtgever, zijn aangestelde of lasthebber, in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk de algemene preventiebeginselen bedoeld in de artikelen 5 en 15 van de hieronder vermelde wet van 4 augustus 1996 niet in acht genomen hebben, bij de bouwkundige, technische of organisatorische keuzen, in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden evenals bij de raming van de duur van de verwezenlijking van deze verschillende werken of werkfasen

De werkpost van de voegwerken in de schachten werd niet beschreven in de ontwerp, - studie en uitwerkingsfase. Indien de algemene preventiebeginselen zouden in acht genomen zijn in deze fase, dan zou men bij de keuze voor een stelling in de schachtruimte, dienen te voorzien in een aangepaste stelling die zou toelaten dat men veilig in de schachtruimte zou kunnen werken. Voor het gebruik van bijvoorbeeld een aangepaste rolstelling zou op elke verdieping de horizontale schachtopening moeten dicht liggen met een voldoende draagkrachtige werkvloer op dezelfde hoogte van de vloerplaat zodat de rolstelling, van waarop zou gewerkt worden, in de schacht zou kunnen rijden.

Deze maatregelen zouden een collectieve bescherming kunnen verzekerd hebben, doch hiervoor werd niet geopteerd. De schacht was over de hele lengte vrij, waarbij het gevaar op vallen op geen enkele manier werd weggenomen.

Tweede beklaagde heeft zijn wettelijke verantwoordelijkheid ten onrechte op eerste beklaagde afgeschoven, door in het onderaannemingscontract te bepalen dat eerste beklaagde de risicoanalyse diende uit te voeren.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] namelijk [REDACTED],

- *inbreuk op artikel 17 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk*
- *strafbaar gesteld door artikel 131 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*
- *strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer*

E

De derde,

art. 18, eerste lid, 1°: Als coördinator ontwerp, geen coördinatie van de bepalingen van art. 17 met verzwarende omstandigheden

Als persoon die belast is met het uitvoeren van de opdrachten van coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk, zijn opdrachten tijdens het ontwerpfase van het bouwwerk hebben verwaarloosd en inzonderheid de uitvoering van de bepalingen van artikel 17 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers tijdens de uitvoering van hun werk te coördineren

De werkpost van de voegwerken in de schachten werd niet beschreven in de ontwerp, - studie en uitwerkingsfase. Indien de algemene preventiebeginselen zouden in acht genomen zijn in deze fase, dan zou men bij de keuze voor een stelling in de schachtruimte, dienen te voorzien in een aangepaste stelling die zou toelaten dat men veilig in de schachtruimte zou kunnen werken. Voor het gebruik van bijvoorbeeld een aangepaste rolstelling zou op elke verdieping de horizontale schachtopening moeten dicht liggen met een voldoende draagkrachtige werkvloer op dezelfde hoogte van de vloerplaat zodat de rolstelling, van waarop zou gewerkt worden, in de schacht zou kunnen rijden.

Deze maatregelen zouden een collectieve bescherming kunnen verzekerd hebben, doch hiervoor werd niet geopteerd. De schacht was over de hele lengte vrij, waarbij het gevaar op vallen op geen enkele manier werd weggenomen.

Derde beklaagde heeft in deze fase niet coördinerend opgetreden, heeft de gemaakte keuzen niet opgenomen in het veiligheids - en gezondheidsplan in toepassing van artikel 11,1° van het Koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, en heeft hierin evenmin specifieke preventiemaatregelen opgenomen zoals vereist door artikel 18, 2° van de Wet op het welzijn op het werk van 4 augustus 1996. Het veiligheids - en gezondheidsplan werd daarentegen eenzijdig opgesteld door derde beklaagde, zonder overleg, en voldoet niet omdat hierin de specifieke preventiemaatregelen met betrekking tot het werken in de schacht ontbreken.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] namelijk [REDACTED]

- inbreuk op artikel 18, eerste lid, 1° van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- strafbaar gesteld door artikel 131 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer

F

De derde,

art 22, 1° - Coördinator verwezenlijking, geen coördinatie van de tenuitvoerlegging van de algemene beginselen inzake preventie bij de technische of organisatorische keuzen met verzwarende omstandigheden

Als coördinator verwezenlijking, zijn opdrachten tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk hebben verwaarloosd en inzonderheid de tenuitvoerlegging te coördineren van de algemene beginselen inzake preventie en veiligheid bij de technische of organisatorische keuzen met het oog op de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd evenals bij de raming van de duur van de uitvoering van deze verschillende werken of werkfasen

Namelijk, door tijdens de werken in de schacht de maatregelen inzake collectieve valbescherming die elk van de aanwezige werknemers en aannemers nemen niet op elkaar af te stemmen.

Om de binnenmuur in de schacht te kunnen bouwen dienden immers de oorspronkelijke leuningen / balken weggenomen te worden die geplaatst waren door een eerdere aannemer, en diende vervolgens aangepaste collectieve valbescherming in de liftschacht voorzien te worden. Met betrekking tot de specifieke activiteit van het plaatsen van de gipsblokken en het voegen in de kwestieuze schacht heeft zij geen maatregelen tot collectieve bescherming tegen vallen voorzien, en evenmin heeft zij hierbij coördinerend opgetreden.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] namelijk [REDACTED]

- inbreuk op artikel 22, 1° van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- strafbaar gesteld door artikel 132, 12° van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer

G

De vierde,

art. 17 - de preventiebeginselen niet toepassen bij bouwkundige, technische of organisatorische keuzen met verzwarende omstandigheden

Als bouwdirectie belast met het ontwerp, haar aangestelde of lasthebber, in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk de algemene preventiebeginselen bedoeld in de artikelen 5 en 15 van de hieronder vermelde wet van 4 augustus 1996 niet in acht genomen hebben, bij de bouwkundige, technische of organisatorische keuzen, in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden evenals bij de raming van de duur van de verwezenlijking van deze verschillende werken of werkfasen

Tijdens de ontwerpfase werd door vierde beklaagde de bouwkundige / technische keuze gemaakt om schachten voor nutsleidingen te tekenen bestaande uit silicaatstenen met daartussen een scheidingsmuur bestaande uit gipsblokken.

Gevolg van deze keuze was dat later tijdens de uitvoering van de werken, eerst drie wanden van de schacht in silicaatsteen moesten gebouwd worden door de aannemer ruwbouw, daarna dienden de brandgevoelige rookafvoerkanalen geplaatst te worden door de aannemer technieken, daarna volgde een aannemer voor de scheidingsmuur bestaande uit gipsblokken, daarna volgde opnieuw één of meerdere aannemers technieken voor de overige nutsleidingen en tenslotte volgde dan de aannemer gipsblokken om de schachtwanden volledig dicht te maken.

Vierde beklaagde heeft tijdens de ontwerpfase de algemene preventiebeginselen niet in acht genomen, zodat deze werkzaamheden op hoogte door verschillende aannemers op een veilige manier zouden uitgevoerd worden.

Zij heeft tijdens de ontwerpfase, de bouwkundige keuzes niet besproken met de coördinator - ontwerp in het licht van de algemene preventiebeginselen.

Evenmin heeft zij specifieke preventiemaatregelen bepaald rekening houdende met de door haar gemaakte bouwkundige keuzes tijdens het ontwerp.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van M [REDACTED] namelijk [REDACTED]

- inbreuk op artikel 17 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- strafbaar gesteld door artikel 131 van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer

MET SAMENHANG

H

De eerste, de tweede, de derde en de vierde,

onopzettelijke doding

Met inbreuk op artikel 419 Sw, door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, maar zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen, onopzettelijk de dood te hebben veroorzaakt, ten nadele van [REDACTED] strafbaar met een gevangenisstraf van 3 maanden tot 2 jaar en een geldboete van 50 tot 1.000 €

03. Deze rechtbank sprak op **18 juni 2024** een vonnis op tegenspraak ('beroepen vonnis') uit en besliste het volgende:

OP STRAFGEBIED

Eerste beklaagde A [REDACTED]

De rechtbank

- verklaart eerste beklaagde **SCHULDIG** aan de feiten van de tenlasteleggingen A, B en H.
- gelast de **GEWONE OPSCHORTING** van de uitspraak van de veroordeling van eerste beklaagde gedurende een termijn van drie jaar.

Veroordeelt [REDACTED] tot betaling van:

- een bijdrage van 24,00 EUR aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand
- een vaste vergoeding voor beheerskosten in strafzaken. Deze vergoeding bedraagt 58,90 EUR

Tweede beklaagde [REDACTED]

*De rechtbank spreekt tweede beklaagde **VRIJ** voor de feiten van de tenlasteleggingen C, D en H, en stelt haar buiten zake zonder kosten.*

Derde beklaagde [REDACTED]

*De rechtbank spreekt derde beklaagde **VRIJ** voor de feiten van de tenlasteleggingen E, F en H, en stelt haar buiten zake zonder kosten.*

Vierde beklagde [REDACTED]

De rechtbank spreekt vierde beklagde **VRIJ** voor de feiten van de tenlasteleggingen G en H, en stelt haar buiten zake zonder kosten.

De rechtbank veroordeelt eerste beklagde tot een gedeelte groot 36,61 euro van de gerechtskosten, en legt de dagvaardingskosten van tweede, derde en vierde beklagde (95,40 euro), ten laste van de Belgische Staat.

OP BURGERLIJK GEBIED

- [REDACTED]

De rechtbank:

- verklaart de vorderingen van deze burgerlijke partijen ten aanzien van A [REDACTED] [REDACTED] ontvankelijk;
- verklaart de vorderingen van deze burgerlijke partijen ten aanzien van D [REDACTED] ontvankelijk, maar wijst ze af als ongegrond.

▪ **Vordering KBC-verzekering**

- verklaart de vordering van deze burgerlijke partij ontvankelijk en in de hierna volgende mate gegrond voor zover gericht tegen A [REDACTED] maar wijst ze af als ongegrond voor zover gericht tegen SUBABRIK B [REDACTED]
- veroordeelt [REDACTED] om aan KBC-verzekeringen een provisionele schadevergoeding van 1 euro te betalen.
- houdt de beslissing omtrent de intresten en kosten aan.

▪ **Overige burgerlijke belangen**

De rechtbank houdt de beslissing over de overige burgerlijke belangen ambtshalve aan.

II. Beroepen vonnis en procesverloop voor het hof

04. De volgende partijen stelden hoger beroep in:

- het openbaar ministerie tegen [REDACTED] op 26 juni 2024 en dit tegen alle beschikkingen op strafgebied;
- Simone [REDACTED] op 2 juli 2024 tegen de beschikkingen, cfr. het grievenformulier;
- Caroline [REDACTED] op 4 juli 2024 tegen de beschikkingen, cfr. het grievenformulier;
- [REDACTED] 5 juli 2024 tegen alle burgerlijke beschikkingen;
- [REDACTED] op 17 juli 2024 tegen de beschikkingen, cfr. het [REDACTED]

05. Deze partijen legden telkens op diezelfde datum ook een grievenformulier neer, zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering. Deze grievenformulieren vermelden het volgende:

- **Hoger beroep beklaagde A [REDACTED]**
 - Schuld: betwisting van de schuldigverklaring aan de telastleggingen A, B en H;
 - Straf: betwisting gewone opschorting wegens verzoek tot vrijspraak;
 - Burgerlijke rechtsvordering: de rechtbank is onbevoegd gezien de gevraagde vrijspraak. De veroordeling tot 1 euro provisioneel aan KBC VERZEKERINGEN is ongegrond.
- **Hoger beroep openbaar ministerie:**
 - Straf: de verleende opschorting in hoofde van [REDACTED] is onvoldoende – een effectieve bestraffing is aangewezen.
- **Hoger beroep burgerlijke partijen S [REDACTED] (in eigen naam en in naam van haar minderjarige [REDACTED])**
 - Procedure: de burgerlijke vordering jegens [REDACTED] is ten onrechte niet ontvankelijk verklaard.
 - Schuld: de vrijspraken van de beklaagden [REDACTED] worden betwist;

- Burgerlijke rechtsvordering: de onontvankelijkheidsverklaring en ongegrondheidsverklaring van burgerlijke vorderingen wordt betwist.
 - **Hoger beroep burgerlijke partij KBC VERZEKERINGEN**:
 - Burgerlijke rechtsvordering: de vordering van KBC VERZEKERINGEN is ten onrechte ongegrond verklaard voor zover gericht tegen de beklaagden [REDACTED]
06. Het hof beslist binnen de perken van de hoger beroepen en van de grieven zoals bedoeld in artikel 210 Wetboek van Strafvordering. Er zijn geen redenen om ambtshalve een grief op te werpen.
07. De zaak werd voor behandeling vastgesteld voor de **derde kamer** van het hof, zetelend in correctionele zaken, na regelmatige betekening van een dagvaarding.

Het hof behandelde de zaak tijdens de openbare zitting van 6 november 2025. Het hof verwijst naar (en herhaalt) de inhoud van het zittingsblad van die datum.

Het hof hoorde op tegenspraak en in het Nederlands:

- de beklaagde [REDACTED] in zijn middelen van verdediging, vertegenwoordigd door mr. Eliott Dautrebande in eigen naam en namens mr. Julien Uyttendaele, beiden advocaat te Saint-Gilles;
- de verweerster [REDACTED] in haar middelen van verdediging, vertegenwoordigd door mr. Bram Delbecke in eigen naam en namens mr. Matthias Dhaene, beiden advocaat te Kortrijk;
- de verweerster [REDACTED] in haar middelen van verdediging, vertegenwoordigd door mr. Ruben Verbrugghe, advocaat te Veurne, in plaats van mr. Thomas Bailleul, advocaat te Houthulst;
- de verweerster [REDACTED] in haar middelen van verdediging, vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat te Antwerpen, en mr. Gregor Keppens, advocaat te Dendermonde;
- de burgerlijke partijen [REDACTED] in eigen naam en namens haar minderjarige zoon [REDACTED] bijgestaan in hun eis door hun raadsmanen mr. Annelies Nachtergaele en mr. Hind Riad, beiden advocaat te Sint-Joost-Ten-Node, en door een door het hof aangestelde tolk Portugees;
- mr. Anja Willems, advocaat te Leuven, die de eiser KBC VERZEKERINGEN NV vertegenwoordigt in haar eis;
- de heer P. Geerkens, substituut-generaal bij het arbeidshof, in zijn vordering.

Een rechtszitting waarop het rechtscollege uitsluitend conclusietermijnen heeft bepaald bij toepassing van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering, is geen rechtszitting waarop de zaak werd behandeld in de zin van artikel 779 Gerechtelijk Wetboek (Zie en vgl. Cass. 9 maart 2021, P.20.1248.N.; navolgbaar).

III. Beoordeling door het hof

III.A. De feiten

08. Het beroepen vonnis bevat een aantal feiten en omstandigheden die van belang zijn voor de beoordeling (blz. 8 tot en met 14, randnummers 1 tot en met 8.2). Het hof gaat eveneens uit van deze weergave, in de mate dat de inhoud ervan niet strijdig is met hetgeen hierna wordt vermeld en voor zover daarin geen uitspraak wordt gedaan omtrent de schuld van de beklaagde.

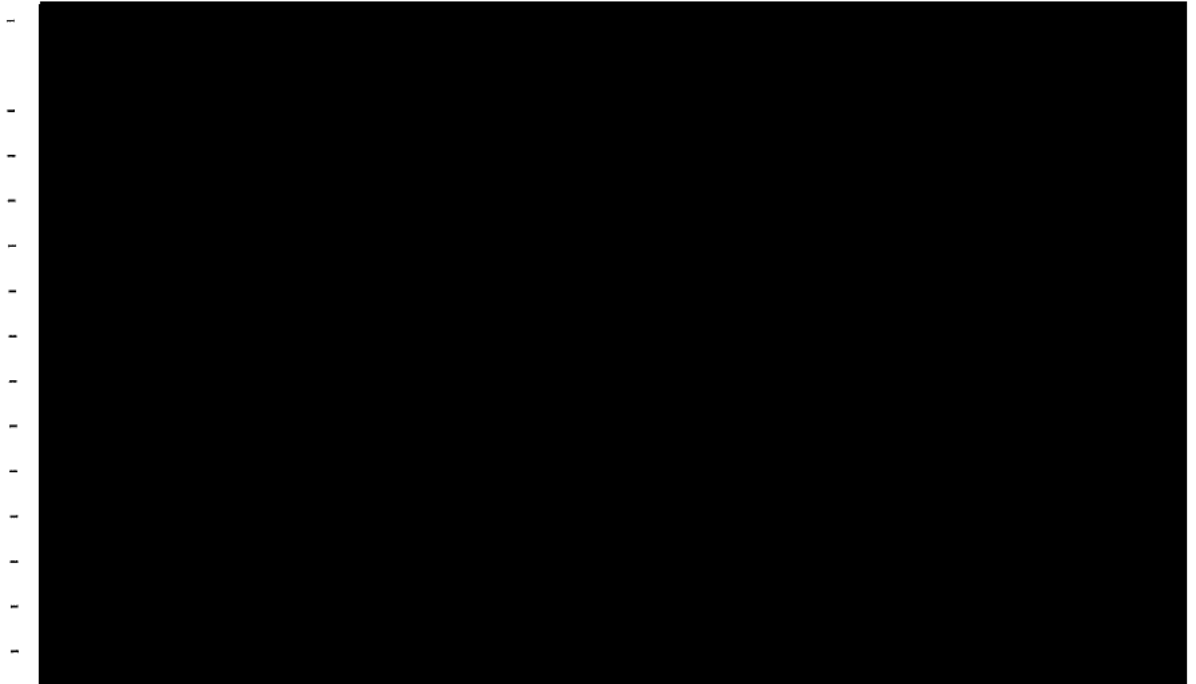
Aanvullend doet het hof de volgende relevante feitelijke vaststellingen:

09. Voor het nieuwbouwproject 'De Zoete Vaart' in Moerbeke-Waas was een correcte werfmelding gedaan door [REDACTED] aan de databank van de RSZ. [REDACTED] deed voor deze werf een beroep op meerdere (onder-)aannemers, waaronder [REDACTED] waarvan [REDACTED] de zaakvoerder is. De totale oppervlakte van het bouwwerk was groter dan 500 m². [REDACTED] trad op als opdrachtgever, [REDACTED] (hierna [REDACTED] was aangesteld als veiligheids- en gezondheidscoördinator tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk en coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het werk. [REDACTED] A [REDACTED] trad op als bouwdirectie belast met het ontwerp en bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering.
10. [REDACTED] nam na het dodelijk arbeidsongeval van [REDACTED] het voortouw bij het opstellen van het omstandig verslag. Aannemers De Pauw Betonwerken en [REDACTED] werkten mee aan de totstandkoming van dit verslag. Arnout Leroy, intern preventie-adviseur niveau 1 van [REDACTED] was verslaggever-onderzoeker.

De verslaggever-onderzoeker [REDACTED] was op de dag van het ongeval, vrijdag 21 augustus 2020, op de plaats van het ongeval, evenals op maandag 24 augustus 2020.

Voor de opmaak van het verslag pleegde hij overleg met:

11. Het omstandig verslag werd op 28 augustus 2020 gefinaliseerd. Met betrekking tot de feiten vermeldde het verslag onder meer het volgende:

“Op vrijdag 21 augustus 2020 startte [REDACTED] (verder slachtoffer genoemd) samen met de ploegbaas [REDACTED] (verder ploegbaas genoemd) omstreeks 07u op de werf te Moerbeke. Het slachtoffer werd aangesteld door [REDACTED]. Het slachtoffer werkt al langere tijd in de bouwsector; deze partijen hadden al regelmatig samengewerkt voor occasionele opdrachten. De niet-aangekondigde aanwezigheid van het slachtoffer werd door [REDACTED] aan geen enkele andere partij of instantie gemeld.

De ploegbaas van [REDACTED] verklaart dat hij voorafgaande de start van de werken toelichtte welke werken er uitgevoerd moesten worden die dag: plaatsing van gipsblokken, opkuis van de werf én dichten van de voegen om de brandwerendheid van de compartimentering te verzekeren.

Op vrijdag 21 augustus 2020 had het slachtoffer als opdracht van [REDACTED] om de werf op te kuisen. Dit houdt in: verwijderen van alle bouwafval gerelateerd aan de werkzaamheden waarvoor de aannemer [REDACTED] werd gecontracteerd: plaatsing gipsblokken én pleisterwerken.

In de fase waarin het arbeidsongeval heeft plaatsgevonden bestond de opdracht van [REDACTED] uit: plaatsing van gipsblokken (muren en wanden) om een brandwerende compartimentering te bekomen in de technische koker, waarheen later de ventilatiebuizen en andere nutsleidingen zullen lopen. Deze koker was voorafgaandelijk afgeschermd door De Pauw met veiligheidsplanken C24 rood, bevestigd met nagelpluggen/spanhalzen, die niet manueel te verwijderen zijn (enkel met gebruik van extra hulpmateriaal).

Het was een opdracht van beperkte omvang zonder vooropgestelde deadline; er was geen tijdsdruk. De ploegbaas plaatste die dag de gipsblokken (dikte 8cm ; 501 x 666mm ; +- 25kg) in de technische koker. Het monteren van gipsblokken gebeurt aan de hand van 'tand-groef systeem' (zie illustratie 1 hieronder), in combinatie met lijm (Knauf Isocolle Slow).

Omstreeks 10u (aldus de ploegbaas van [REDACTED] was het slachtoffer klaar met de opkuis. Om de brandwerendheid van het compartiment te verzekeren, stelde het slachtoffer van [REDACTED] voor om als aanvullende opdracht de voegen te dichten met pleister (Knauf MP75), ook de voegen achterin waar aansluiting gemaakt wordt met de achterzijde van het compartiment. Het slachtoffer en de ploegbaas van [REDACTED] hadden in dat opzicht overleg aan de schacht omtrent de aanpak. De ploegbaas lichtte toe welk materiaal hij hiervoor nodig had. Er wordt benadrukt door de ploegbaas dat hij de instructie gaf om de eigen, dubbele trapladder te gebruiken die zich bevond in de camionette. De ploegbaas is daarna niet bij het slachtoffer gebleven (hij zette zijn werk verder in blok A), het slachtoffer stond verder alleen in voor de uitvoering van de werken.

Blijkens de vaststellingen is het zo dat de door De Pauw aangebrachte CBM's aan de schacht (machinaal) voorafgaandelijk verwijderd zijn door [REDACTED] om de gipsblokken te kunnen plaatsen. Gezien de achtergebleven schroeven en boorgaten zal dit vermoedelijk met klauwhamer/ koevoet of ... gebeurd zijn. Dit is merkbaar aan de sporen van de bevestigingsmaterialen (zie afbeeldingen 1 en 2). De locatie van de aangebrachte CBM wordt weergegeven op onderstaande schets (afbeelding 3).

Het is op heden niet geweten welke medewerker van [REDACTED] dat op welk precies moment deze CBM's verwijderd heeft.

Tijdens het dichten van de voegen met pleister is het slachtoffer van de 2e verdieping van het appartementsblok B door de technische koker naar het gelijkvloers gevallen. Het exacte tijdstip is niet gekend, vermoedelijk was dit omstreeks 11 h.

Er waren geen getuigen aanwezig. Onderstaande is een hypothese die na overleg, met alle betrokken partijen, plausibel geacht wordt.

*Om het hoogste gedeelte van de voeg (zie afbeelding 7, rode cirkel) te dichten zou het slachtoffer op eigen initiatief een dichtbij staande ladder (zie afbeelding 8) hebben geplaatst tegen een uitstekende gipsblok. Om te voegen maakte het slachtoffer gebruik van een voegijzer (zie afbeelding 9). Ondanks de stevigheid van dergelijke gipsblokken (in combinatie met de aanwezige lijm tussen de gipsblokken onderling) is een breuklijn ontstaan vermoedelijk door de puntbelasting van de ladder, het lichaamsgewicht van het slachtoffer (ons onbekend) en de druk die werd uitgeoefend tegen de gipswand. Door de breuklijn zijn 3 grote gipsbrokken losgekomen, waardoor het slachtoffer ten val is gekomen. Het slachtoffer is vanop de 2e verdieping gevallen naar het gelijkvloers doorheen een opening van 70 * 70 cm, zie afbeelding 10.”*

12. Bijkomend verwees het omstandig verslag naar de volgende feitelijke vaststellingen:

- “[...] er is meteen voorafgaand aan de opdracht overleg geweest tussen het slachtoffer en [REDACTED] omtrent de specifieke werkzaamheden inzake het voegen van de gipswand van de technische schacht. [REDACTED] verklaart dat de ploegbaas een gedetailleerde toelichting heeft gegeven en dat benadrukt was om ‘niet te leunen op de wanden van de technische koker’. [...]”
- “Het slachtoffer heeft allicht zelfstandig / individueel beslist om middels de aangetroffen ladder de werkzaamheden uit te voeren. Allicht werd daarbij geen of geen adequate LMRA uitgevoerd. Op het moment van het arbeidsongevallenonderzoek werd op de werf geen kamerstelling vastgesteld, welke een geschikt en veilig arbeidsmiddel is om werken op hoogte (in het gebouw) uit te voeren wanneer de leuning rondom rond zijn aangebracht. Conform het raamcontract met [REDACTED] artikel 4, alinea 3, wordt duidelijk vermeld dat [REDACTED] een stelling moest voorzien om de werken uit te voeren.”
- Durabrik heeft een samenwerkingsovereenkomst met [REDACTED] Betonwerken én [REDACTED] Construction. Voor wat betreft [REDACTED] Betonwerken betreft dit een projectgebonden contract. Voor [REDACTED] is dit een raamcontract.[...]”

13. Het omstandig verslag weerhield de volgende oorzaken van het dodelijk arbeidsongeval:

"A. PRIMAIRE OORZAKEN - DE MATERIËLE FEITEN DIE HET ONGEVAL MOGELIJK HEBBEN GEMAAKT:

- *(Vermoedelijk) het afbreken van de ondersteunende gipsblokken / gedeeltelijk afbreken van de gipswand*
- *Het ontbreken van collectieve valbescherming: de voorziene leuning werden weggenomen om de gipsblokken te kunnen plaatsen. Op het moment van het ongeval was de technische koker niet dichtgelegd met geschikt materiaal wegens de aard van de technische werkzaamheden.*
- *Geen geschikt en veilig arbeidsmiddel (cfr. ladder) om het werk uit te voeren. Het betreft een onderdeel van een dubbele trapladder. Tevens onoordeelkundig gebruik van het arbeidsmiddel (niet tegen stevige wand geplaatst)*

B. SECUNDAIRE OORZAKEN - OORZAKEN VAN ORGANISATORISCHE AARD, WAARDOOR DE PRIMAIRE OORZAKEN ZIJN ONTSTAAN:

- *Geen LMRA (laatste minuut risico analyse) bij het slachtoffer en geen controle op LMRA bij [REDACTED] geen (h)erkenning van het valrisico*
- *Geen toezicht op de veiligheid van het gebruikte arbeidsmiddel (ladder) door [REDACTED]*
- *[REDACTED] heeft geen werf-specifieke V&G-plan en risicoanalyse voor zijn activiteiten op deze werf.*
- *Beperkt toezicht en onthaal van de ploegbaas van [REDACTED] op het slachtoffer (en de wijze waarop het werk werd uitgevoerd). De ploegbaas was actief in het andere appartementsblok, blok A. Het was de eerste werkdag van het slachtoffer op deze werf.*
- *Er waren geen duidelijke neergeschreven instructies voor de uit te voeren werken. Het betreft een mondelinge toelichting van de ploegbaas van [REDACTED]*

C. TERTIAIRE OORZAKEN - MATERIËLE OF ORGANISATORISCHE OORZAKEN DIE ZICH BIJ DERDEN SITUEREN:

- *De veiligheidscoördinator [REDACTED] geeft niet door dat [REDACTED] geen V&G-plan, risicoanalyse en ondertekende intentieverklaring heeft terugbezorgd.*
- *Prevebo heeft geen Franstalige versie van het V&G-plan en bijkomende documenten bezorgd aan [REDACTED] Construction.*

D. EVENTUELE ANDERE VASTGESTELDE OORZAKEN WAARONDER OORZAKEN VAN PSYCHOSOCIALE AARD:

- Voor [REDACTED] bestond er geen specifieke deadline waarop deze werken afgewerkt dienden te zijn.
- Er was geen aanwijzing van stress en/of burn-out.”

14. In het verslag werden een aantal aanbevelingen opgenomen om het risico op herhaling van het ongeval te vermijden, waaronder:

“Directe of bewarende maatregelen – reeds genomen of snel in te voeren:

[...]

- Maatregel te nemen voor verdere werken t.h.v. de technische kokers – plaatsing gipsblokken én dichten van voegen:

Gebruik van een kamersteiger met rondom rond collectieve bescherming (bovenleuning en tussenleuning).

[...]

Structurele maatregelen – te plannen maatregelen:

- Controle op de werf door derden (o.a. veiligheidscontrole) herbekijken, werf specifiek aanpakken en waar nodig het aantal werfbezoeken verhogen.
- Analyse uitwerken op welke wijze [REDACTED] als bouwpromotor optimaal de controle door derden op de werf mee kan opvolgen en sneller kan interveniëren.
- Onderzoek naar de mogelijkheid om een centraal platform te ontwikkelen waarin alle nuttige informatie / contactgegevens / planning betreffende de specifieke werven kunnen worden terugvonden. Hierbij horen dan ook alle documenten aangaande de arbeidsveiligheid op de werf, waaronder V&G-plannen, coördinatiedagboeken en werfverslagen van de veiligheidscoördinator.
- Op basis van de vastgestelde oorzaken en in kaart gebrachte preventiemaatregelen de risico-analyse te herbekijken en waar nodig aan te passen, zodoende dit op alle werven te kunnen gebruiken.
- JAP en GPP aanpassen op basis van de vooropgestelde acties en preventiemaatregelen. Voorleggen tijdens het CPBW.

ADVIES AAN [REDACTED]

- Herbekijken en actualiseren van het eigen V&G-plan met bijhorende risico-analyse, rekening houdende met alle werkzaamheden die dienen te gebeuren en het voorzien in een permanente oplossing die niet gemakkelijk weg te nemen is.

GELIJKAARDIGDE, TOEKOMSTIGE WERKEN – GEPLANDE APPARTEMENTSBLOKKEN:

- *Voorafgaande de start der werken tijdens de voorbereidingsvergaderingen het veiligheids- en gezondheidsplan opstellen waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende werkzaamheden en aannemers op de werf waarbij de plaatsing van permanente collectieve bescherming primeert. Dit gebeurt in samenspraak met de bouwpromotor, bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, veiligheidscoördinator én alle betrokken aannemers die werken zullen uitvoeren op de werf.*
- *Dit plan wordt aan de hand van een toolboxmeeting aan eenieder in detail toegelicht.”*

15. Het omstandig verslag werd voor opmerkingen overgemaakt aan [REDACTED] Betonwerken, [REDACTED] het comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bij [REDACTED] en het comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bij [REDACTED]

[REDACTED] had geen opmerkingen of aanvullingen op het onderzoek. Evenmin was dat het geval voor het comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bij [REDACTED]. Er werden wel verbetervoorstellen geformuleerd.

[REDACTED] Betonwerken voegde het volgende toe met betrekking tot het gevoerde onderzoek: *“Belangrijke duiding vooraf omtrent overgangsfases van de genomen veiligheidsmaatregelen en de uit te voeren werkzaamheden.”* Er werden verbetervoorstellen geformuleerd.

[REDACTED] voegde het volgende toe met betrekking tot het gevoerde onderzoek: *“Pour conclure: une structure sécurisée peut toujours l’être plus, La sécurité demande une attention continue et elle peut toujours être améliorée. Offrez des formations à vos collaborateurs sur des sujets variés, par exemple les travaux en hauteur ou le fonctionnement des foreuses. En accordant continuellement de l’attention à la sécurité sur le lieu de travail, tout le monde restera motivé à œuvrer dans cette optique.”* (vrij vertaald: “Ter conclusie: een veilige structuur kan altijd nog veiliger worden. Veiligheid vraagt voortdurende aandacht en kan steeds verbeterd worden. Bied opleidingen aan je medewerkers over uiteenlopende onderwerpen, bijvoorbeeld werken op hoogte of het gebruik van boormachines. Door voortdurend aandacht te besteden aan veiligheid op de werkvloer blijft iedereen gemotiveerd om in die richting te werken.”) Er werden verbetervoorstellen geformuleerd.

Het comité voor Preventie en Bescherming op het Werk bij [REDACTED] Constructions maakte de volgende opmerking over de oorzaak van het ongeval: *“La victime a probablement décidé de manière indépendante/individuelle d’effectuer le travail au moyen d’une échelle trouvée sur le chantier et n’appartenant pas à [REDACTED] constructions.”* (Vrij vertaald: “Het slachtoffer heeft waarschijnlijk op eigen initiatief/individueel besloten het werk uit te voeren met behulp van een ladder die op de werf werd gevonden en die niet toebehoorde aan [REDACTED] constructions.”)

[REDACTED] heeft nadien opmerkingen op het omstandig verslag per mail gestuurd naar de sociaal inspecteur. Daarin wees hij op het feit dat [REDACTED] pas tijdens de rondgang met [REDACTED] op 13 augustus 2020 op de hoogte was gebracht dat [REDACTED] er als onderaannemer aan de slag was en pleisterwerken ging uitvoeren.

16. Uit het strafdossier blijkt dat er, voorafgaand aan het ongeval, een aantal opmerkingen waren gemaakt over de veiligheid op de werf ‘De Zoete Vaart’. Een overzicht:
- a) Op 9 oktober 2019 stelde de veiligheidscoördinator [REDACTED] een tussentijds verslag op waarin onder meer werd gewezen op het ontbreken van de afscherming van een liftput.
 - b) Op 19 november 2019 stelde de veiligheidscoördinator [REDACTED] een tussentijds verslag op. De liftput was afgeschermd maar onvoldoende.
 - c) Het verslag van de werfvergadering van 25 november 2019 vermeldde: *“Verslag veiligheidscoördinator overlopen, rekening te houden met opmerkingen”*. Op de werfvergadering waren [REDACTED] aanwezig.
 - d) Op 2 maart 2020 nam [REDACTED] tijdens een werfvergadering foto’s van een niet-afgeschermd kokerschacht. Zie fotodossier B.
 - e) Op 2 april 2020 stelde de veiligheidscoördinator [REDACTED] een tussentijds verslag op waarin hij wees op het ontbreken van collectieve beveiliging rond de kokertechnieken, de vloerplaat, trapopeningen, trap en een gebrekkige afscherming van de liftkokers.
 - f) Het verslag van de werfvergadering van 6 april 2020 vermeldde: *“Opmerkingen verslag VC prioritair te behandelen. RB maakt verslag op van aanpassingen, via*

- te bezorgen aan VC". Op de werfvergadering waren M
aanwezig.
- g) Op 27 april 2020 nam tijdens een werfvergadering foto's van niet (goed) afgeschermdde kokerschachten. Zie fotodossier B.
- h) Op 14 mei 2020 deed de inspectie Welzijn op het Werk een controle op de werf 'De Zoete Vaart'. De sociaal inspecteur stelde vast dat er geen sociale voorzieningen waren, dat de steigerconfiguratie langs de achterzijde van blok B gebrekkig was en dat op verschillende plaatsen de collectieve valbescherming ontbrak of ondoeltreffend was. De openingen voor nutsschachten waren niet afgeschermd, er was geen collectieve valbescherming aan onder meer de opening waarin later ten val is gekomen. Zie fotodossier A, foto 29 en fotodossier B. De sociaal inspecteur legde een verbod op aan om de steiger verder te gebruiken. Hij wees ook op het valgevaar aan de schachten voor nutsvoorzieningen. Aan werd een bevel tot stopzetting van de werf opgelegd omdat de preventiemaatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus ontbraken.
- i) Op 15 mei 2020 stuurde de inspectierapporten door naar . Uit mailverkeer blijkt dat hierover een Teams-meeting werd gepland met onder andere .
- j) Op 15 mei 2020 stuurde . In deze mail werden de opmerkingen van de sociaal inspecteur naar aanleiding van de controle op 14 mei 2020 overlopen en werden concrete opdrachten geformuleerd om daaraan tegemoet te komen.
- k) Het verslag van de werfvergadering van 18 mei 2020 vermeldde: *"De werf werd 15/05 stilgelegd na controle door FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Opmerkingen zo snel mogelijk te verwerken door en RB in nauw overleg met VC. Werkzaamheden pas te hervatten na expliciete goedkeuring"*. Op de werfvergadering waren
aanwezig.

- l) Op 15 juni 2020 werden de werken op de werf terug opgestart.
- m) Het verslag van de werfvergadering van 15 juni 2020 vermeldde: *“Openstaande punten: [...] De werf werd 15/05 stilgelegd na controle door FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Opmerkingen zo snel mogelijk te verwerken door [REDACTED] en RB in nauw overleg met VC. Werkzaamheden pas te hervatten na expliciete goedkeuring”*. Daarnaast vermeldde het verslag: *“Besproken punten [...] DURA heeft werf terug opgestart. Nog geen uitdrukkelijke goedkeuring ontvangen van VC m.b.t. aanpassingen werfinrichting, vereist voor opstart werf!”* en *“Veiligheid trappen gebouw A in orde te brengen. [...]”* Op de werfvergadering zijn [REDACTED] aanwezig.
- n) Het verslag van de werfvergadering van 5 augustus 2020 vermeldde: *“Openstaande punten: [...] [REDACTED] heeft werf terug opgestart. Nog geen uitdrukkelijke goedkeuring ontvangen van VC m.b.t. aanpassingen werfinrichting, vereist voor opstart werf!”* en *“Veiligheid trappen gebouw A in orde te brengen.”* Daarnaast vermeldde het verslag: *“Besproken punten: [...] Laatste verslag VC dateert van 02/04. [REDACTED] dringt nogmaals aan op een frequente controle en verslaggeving door VCI [...]”* Op de werfvergadering zijn [REDACTED] aanwezig.
- o) Op 13 augustus 2020 vond een werfvergadering plaats waarop [REDACTED] Aansluitend stelde de veiligheidscoördinator een tussentijds verslag op waarin gewezen werd op een niet-geaarde stroomgroep, het ontbreken van collectieve beveiliging rond de kokertechnieken en openingen in de vloerplaten op het dak. De collectieve beveiliging aan bepaalde raamopeningen was verwijderd door de aannemer bij het plaatsen van gipsblokken. Daarnaast werden nog andere tekortkomingen vastgesteld.
- p) Op 19 augustus 2020 vond een nieuwe werfvergadering plaats. Het werfverslag vermeldde: *“Besproken punten: [...] De punten uit het veiligheidsverslag 4 worden in detail doorgenomen. [REDACTED] zorgen dringend voor opvolging, alvorens werken in de risicozones verder te zetten. Af te stemmen met VC. [REDACTED] dringt aan op regelmatige controle veiligheid door VC; Huidige frequentie (4 werfbezoeken sinds de opstart van de werf) is onvoldoende.”* Op de

werfvergadering waren [REDACTED]

[REDACTED] aanwezig.

- q) Op 21 augustus 2020 overleed [REDACTED] ten gevolge van het arbeidsongeval op de werf in [REDACTED]
- r) Op 13 september 2021 vond een werfvergadering plaats. Het werfverslag vermeldde: “[REDACTED] stelt vast dat horizontale collectieve valbeveiliging schachten integraal verwijderd werd en adviseert de werken in gebouw C onmiddellijk te staken. Oplossing voor opnieuw aanbrengen collectieve beveiliging te bespreken met VC en GAFPA, werken pas te hervatten na formele goedkeuring van de te volgen stappen. Opmerking werd op de werf gemeld, en meteen aansluitend nogmaals per mail. Plan van aanpak m.b.t. veiligheidsmaatregelen voor komende werken gebouw C (dakwerken, schrijnwerk, ETICS? ...) dringend door [REDACTED] op te maken, voor verdere uitvoering met [REDACTED] en VC te overlopen.” Op de werfvergadering waren [REDACTED] en onderaannemer landschap Groener aanwezig.
17. Uit het fotodossier opgesteld door de sociaal inspecteur op 21 augustus 2020, de dag van het ongeval, blijkt dat ook in woonblok A, waar op gelijkaardige wijze gipsblokken in de schachten werden geplaatst, er voegwerken waren uitgevoerd in de nutsschacht. Zie fotodossier A, fotoreeks 22.
18. De scheidingswanden in de schachten stonden getekend op de architecturale plannen. Zie fotodossier A tekeningen 3 en 4.
19. Meerdere personen werden in de loop van het onderzoek verhoord. Aanvullend op het feitenrelaas van de eerste rechter, wijst het hof op de volgende verklaringen:
- a) Op de dag van het ongeval legde [REDACTED] [REDACTED] een schriftelijke verklaring af in het Portugees, waarin onder meer het volgende staat (vertaald): *“Ik heb mijn collega aangetroffen nadat hij gevallen was in de technische [onleesbaar] waar hij aan het werken was aan de buitenvoegen.”*
- b) [REDACTED] verklaarde onder meer dat bij hun aanstelling de plannen reeds bestonden en zij gevraagd werden om het veiligheids- en gezondheidsplan op te maken. Ze maakten daarbij hun opmerkingen over met betrekking tot het postinterventiedossier.

- c) [REDACTED] verklaarde dat hij op de bouwplaats doorgaans zijn opdrachten kreeg van [REDACTED] [REDACTED]. De meeste opdrachten kwamen [REDACTED].
- d) [REDACTED] verklaarde projectleider te zijn. Ze staat in voor het begeleiden van de klanten in hun keuzes en het zorgen voor de planning van de aannemers. Dat was ook zo op de werf in [REDACTED]. Ze volgde de werkzaamheden voor de plaatsing van de gipsblokken op qua planning. De techniciteit bleef bij de aannemer. De opdrachten aan [REDACTED] stonden in het contract. Ze is zelf met [REDACTED] op de werf geweest om de toestand te bespreken. Ze denkt dat ze hem toen gezegd heeft dat hij de veiligheidsvoorschriften moest toepassen.
- e) [REDACTED] verklaarde zelfstandig projectleider te zijn voor [REDACTED] Betonwerken. Hij kreeg de opdrachten rechtstreeks van [REDACTED] dat kon van de werf- en projectleiding zijn, dat waren [REDACTED] of van de aankoopdienst. Op de werf volgde [REDACTED] de werken op, [REDACTED] was back-up. Over de opvolgende werken, de bouw van de gipsblokken door [REDACTED], verklaarde hij het volgende: *“Wij hebben totaal geen relatie met die aannemer. Wij weten niet wie achter ons komt.”* en *“[REDACTED] Betonwerken heeft niet kunnen samenwerken en coördineren met [REDACTED] want ze wisten niet dat [REDACTED] de gipsblokken zou komen plaatsen en ze wisten evenmin wanneer en hoe dit zou uitgevoerd worden.”* Over de valpreventie bij de navolgende werken verklaarde hij: *“Bij de silicaatstenen moesten de rode veiligheidsplanken als leuningen geplaatst worden. Bij de Isolava-gipsblokken weet ik het niet want daar zaten wij niet tussen.”* Voor het ongeval heeft hij niemand van [REDACTED] gezien. Hij werkte er aan de ruwbouw van september 2019 tot juni 2020, daarna werkte hij aan de prefabbouw van verschillende blokken.
- f) [REDACTED] (bloegbaas [REDACTED] Constructions) verklaarde over de voegwerken: *“De voegwerken in de hoogste hoeken konden niet veilig uitgevoerd worden met een ladder. Hij (noot: bedoeld wordt [REDACTED]) had in de koker moeten kunnen werken. De opdracht voor het voegwerk was enkele dagen daarvoor gegeven via [REDACTED] (noot: medewerker [REDACTED] Constructions). Er was gezegd door [REDACTED] dat de voegen moesten gedicht worden. Ook was dit al gezegd door de projectleidster dat we de voegwerken moesten uitvoeren voor zover we er aankonden.”* Op de vraag van

de sociaal inspecteur wie nog voegwerken had uitgevoerd in de schachten, antwoordde hij “Enkel ikzelf en [REDACTED]. [REDACTED] en de projectleidster [REDACTED] volgden de werkzaamheden voor de plaatsing van de gipsblokken op.

g) [REDACTED] verklaarde nog dat ze ladders gebruikten omdat een stelling in die kleine ruimtes niet kon gebruikt worden. Op de vraag of het volgens hem mogelijk is om de voegwerken uit te voeren van op een trapladder die naast de schacht gepositioneerd staat antwoordt hij: “Het is niet helemaal mogelijk maar ik doe het zelf ook – ik ga nooit uit mijn evenwicht en ik gooi het gat dicht.” Hij heeft [REDACTED] nooit gevraagd om de voegwerken uit te voeren. Het was [REDACTED] die dat gevraagd had omdat [REDACTED] al gedaan had met opruimwerken. [REDACTED] heeft volgens hem ook voegwerken in de schachten uitgevoerd. Op de vraag wat volgens hem een veilige werkwijze is voor het plaatsen van de scheidingswand en de verticale voeg achter in de hoek antwoordt hij dat hij vele jaren ervaring heeft. Hij weet hoe hij een ladder of trapladder moet plaatsen. [REDACTED] had geen ervaring met werkzaamheden binnen gebouwen. Als hij zelf werkt op een trapladder, neemt hij altijd de nodige voorzorgsmaatregelen, een vloer leggen in de schachtopening. Het bouwen van de scheidingswand was een aparte navolgende opdracht. Hij kreeg die [REDACTED] hij vernam het via [REDACTED] (noot: bedoeld wordt [REDACTED])

h) [REDACTED] bestuurder AirTechnologies, schreef op 5 maart 2021 een mail naar de sociale inspectie waarin hij verduidelijkte dat toen zijn firma de CV afvoerkanalen monteerde, de kokers volledig open waren, zowel verticaal als horizontaal. Er waren twee balken geschroefd tegen de silicaatstenen. Ze hebben zelf de koker dicht gelegd om de werken te kunnen uitvoeren.

20. Binnen het team “Appartementen” [REDACTED] werden maandelijks twee vergaderingen georganiseerd met de projectleiders waarop ook het onderwerp veiligheid aan bod kwam. Uit de stukken neergelegd door [REDACTED] moet blijken dat op de vergadering van 27 augustus 2019 duidelijk was gemaakt dat veiligheid de volgende elementen impliceert:

- a) uithangen pictogrammen
- b) blijven sensibiliseren
- c) werf stilleggen

- d) vastleggen in verslag [REDACTED]
- e) gebruik maken van de veiligheidscoördinator
- f) op de coördinatievergadering afspraken noteren.

Verder tonen deze stukken aan dat minstens op de vergadering van 25 juni 2019 en 25 februari 2020 er bijzondere aandacht werd besteed aan het thema “werken op hoogte”. Op de vergaderingen na het dodelijk arbeidsongeval op 21 augustus 2020 was er volgens deze stukken extra aandacht voor veiligheid op de werven en het opvolgen van de verslagen van de veiligheidscoördinator. Verder werden op de teamvergadering van 22 september 2020 onder andere de volgende extra afspraken gemaakt: *“Veiligheidscoördinator in ontwerp nauwer betrekking in ontwerpfase. In ontwerpfase moet elke uitvoering wat risico’s met zich meebrengt duidelijk worden opgenomen in het veiligheid- en gezondheidsplan. Deze uitvoeringswijze wordt dan mee opgenomen in de contracten van de aannemers.”* Zie stuk 5 bundel [REDACTED] en stuk 5.1 gevoegd aan het schriftelijk standpunt overhandigd aan de politie door [REDACTED] naar aanleiding van zijn verhoor op 15 oktober 2021.

III.B. Strafgebied: formeel

III.B.1. Ontvankelijkheid hoger beroep en prejudiciële vragen

21. De hoger beroepen van [REDACTED] en het openbaar ministerie zijn tijdig en regelmatig.

De hoger beroepen van [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] zijn tijdig en regelmatig voor zover deze beroepen gericht zijn op de beslissingen op burgerlijk gebied.

Artikel 202, 2° Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de burgerlijke partij enkel wat haar burgerlijke belangen betreft, hoger beroep kan instellen tegen de vonnissen gewezen door de politierechtbanken en de correctionele rechtbanken. Hieruit volgt dat het aankruisen door de burgerlijke partij van de rubriek “schuld” op het grievenformulier niet ertoe leidt dat de beoordeling op strafgebied van de schuld van de beklaagde aan het appelgerecht wordt voorgelegd. De burgerlijke partij kan geen hoger beroep aantekenen met betrekking tot de strafvordering (zie en vergelijk Cass. 17 september 2013, Arr. Cass. 2013, afl. 9, 1848 en Rb. Hasselt 4 september 2003, NJW

2003, afl. 45, 1082, noot [REDACTED] "Handboek strafvordering", [REDACTED] Antwerpen, 2012, pg. 1215, nr. 2466; J. DEENE, "Hoger beroep burgerlijke partij op strafgebied is onontvankelijk", *Juristenkrant* 2003, afl. 76, 7).

De hoger beroepen van [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] en [REDACTED] die op strafgebied gericht zijn tegen de vrijspraken verleend aan de beklaagden [REDACTED] zijn niet ontvankelijk (zie en vergelijk Cass. 17 september 2013, *Arr. Cass.* 2013, afl. 9, 1848 en [REDACTED] "Handboek strafvordering", [REDACTED] Antwerpen, 2012, 1244-1245, nr. 2529).

22. Op de zitting van 6 november 2025 legde de verdediging van [REDACTED] navolgende stukken neer. De verdediging van [REDACTED] vroeg de wering van deze stukken wegens laattijdigheid.

Noch uit de tekst van artikel 152 Wetboek van Strafvordering noch uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan worden afgeleid dat de strafrechter stukken uit het debat kan weren op de enkele grond dat ze door een partij werden ingediend buiten de overeenkomstig artikel 152, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijnen voor het indienen en het meedelen van conclusies, ook niet indien die stukken zijn gevoegd bij een laattijdig neergelegde of meegedeelde conclusie. De rechter kan stukken wel weren indien die worden neergelegd met dilatoire doeleinden in die zin dat ze niets kunnen bijdragen voor de beslechting van het aanhangige geschil en de betrokken partij aldus een louter dilatoir oogmerk nastreeft dan wel indien het laattijdig indienen van de stukken misbruik van rechtspleging inhoudt omdat dit de goede rechtsbedeling hindert en de rechten van de andere partijen op onrechtmatige wijze aantast (zie Cass. 12 maart 2019, P.18.0298.N, www.juportal.be).

Uit niets blijkt dat de verdediging van [REDACTED] met de neerlegging van de aanvullende stukken dilatoire doeleinden had of de goede rechtsbedeling trachtte te verhinderen op een wijze die de rechten van de andere partijen op onrechtmatige wijze zou kunnen aantasten. Dit is alvast niet op een overtuigende wijze aannemelijk gemaakt. De stukken worden bijgevolg niet geweerd.

III.B.2. Misdrijfomschrijvingen en strafbaarstellingen

23. De misdrijfomschrijvingen en strafbaarstellingen zijn vermeld in de inleidende akte en werden hoger in dit arrest reeds geciteerd.
24. Het hof stelt vast dat de telastlegging F in de inleidende akte en het beroepen vonnis een materiële vergissing bevat. In deze telastlegging staat per vergissing het woord “liftschacht” in plaats van “schacht”. Het hof verbetert deze materiële vergissing als volgt:

“F

De derde,

art 22, 1° - Coördinator verwezenlijking, geen coördinatie van de tenuitvoerlegging van de algemene beginselen inzake preventie bij de technische of organisatorische keuzen met verzwarende omstandigheden

Als coördinator verwezenlijking, zijn opdrachten tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk hebben verwaarloosd en inzonderheid de tenuitvoerlegging te coördineren van de algemene beginselen inzake preventie en veiligheid bij de technische of organisatorische keuzen met het oog op de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd evenals bij de raming van de duur van de uitvoering van deze verschillende werken of werkfasen

Namelijk, door tijdens de werken in de schacht de maatregelen inzake collectieve valbescherming die elk van de aanwezige werknemers en aannemers nemen niet op elkaar af te stemmen.

Om de binnenmuur in de schacht te kunnen bouwen dienden immers de oorspronkelijke leuningen / balken weggenomen te worden die geplaatst waren door een eerdere aannemer, en diende vervolgens aangepaste collectieve valbescherming in de schacht voorzien te worden. Met betrekking tot de specifieke activiteit van het plaatsen van de gipsblokken en het voegen in de kwetsieuze schacht heeft zij geen maatregelen tot collectieve bescherming tegen vallen voorzien, en evenmin heeft zij hierbij coördinerend opgetreden.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED] BVBA, namelijk [REDACTED]

- *inbreuk op artikel 22, 1° van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk*
- *strafbaar gesteld door artikel 132, 12° van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*
- *strafbaar met een sanctie van niveau 4 aangezien de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer”*

25. Het hof stelt vast dat bij wet van 15 mei 2024 houdende wijziging van het sociaal strafrecht en diverse arbeidsrechtelijke bepalingen (B.S. 21 juni 2024) een aantal wijzigingen werden aangebracht aan het Sociaal Strafwetboek. Deze wet is in werking getreden op 1 juli 2024.

De feiten, voorwerp van de telastleggingen A en B worden op vandaag strenger bestraft, aangezien de maximale geldboetes binnen de niveaus 3 en 4 vanaf 1 juli 2024 werden verhoogd. Gelet op het verbod op een retroactieve toepassing van de strengere strafwet dient het hof, bij een bewezenverklaring, een straf te bepalen op grond van de wettelijke bepalingen zoals van toepassing op het tijdstip waarop de feiten werden gepleegd.

III.B.3. Bevoegdheid

26. Alle feiten, zoals omschreven en weerhouden in de diverse telastleggingen zijn strafbaar met correctionele straffen. De eerste rechter was en ook het hof is thans bevoegd om kennis te nemen van de strafvordering.

III.B.4. Verjaring

27. De strafvordering is niet verjaard.
28. Geen van de beklaagden legde een conclusie neer tot vaststelling van de verjaring. Het hof is er in dat geval niet toe gehouden zijn beslissing dat de verjaring van de strafvordering niet is ingetreden, nader te motiveren (Zie en vgl. Cass. 3 januari 2017 - P.2015.0308.N.; navolgbaar).

III.C. Strafgebied – ten gronde

III.C.1. Vooraf: over de feiten

29. Het hof komt tot de vaststelling dat de voegwerken in de nutsschachten wel degelijk tot de opdracht behoorden van [REDACTED] Constructions. Het hof wijst op de volgende, met elkaar overeenstemmende elementen uit het strafdossier en de procedurestukken die, samen genomen, daarover geen twijfel laten bestaan:

- de geschreven verklaring van [REDACTED] ploegbaas van [REDACTED] Constructions;
- het verhoor van [REDACTED] ploegbaas [REDACTED] Constructions;
- het verhoor van [REDACTED];
- het fotodossier A van de welzijnsinspecteur waaruit blijkt dat op datum van het ongeval ook in woonblok A, waar het slachtoffer [REDACTED] niet had gewerkt, gelijkaardige voegwerken in de nutsschachten waren uitgevoerd;
- de ongevalsgenese zoals beschreven in het omstandig verslag van 28 augustus 2020 waarin de noodzaak/bestaan van de opdracht tot het voegen van de nutsschacht nergens ter discussie is gesteld maar steeds een feitelijk onbetwist en evident uitgangspunt bij dit onderzoek is geweest;
- de vaststelling dat deze ongevalsgenese tot stand kwam in samenwerking met alle betrokken partijen en de natuurlijke personen die op de werf enige rol van betekenis kenden en werd opgesteld door de preventieadviseur niveau 1 van [REDACTED];
- de vaststelling dat het verslag in voorlezing naar [REDACTED] De Pauw Betonwerken, [REDACTED] en later ook naar [REDACTED] is gestuurd. Geen van hen heeft daarbij de opmerking gemaakt dat de voegwerken niet tot de opdracht van [REDACTED] Constructions behoorden of technisch niet noodzakelijk waren;
- de vaststelling dat het omstandig verslag onder “de directe of bewarende dringende maatregelen om het risico op herhaling van het ongeval te vermijden”, expliciet naar deze voegwerken verwijst: “• *Maatregel te nemen voor verdere werken t.h.v. de technische kokers – plaatsing gipsblokken én dichten van voegen: Gebruik van een kamersteiger met rondom rond collectieve bescherming (bovenleuning en tussenleuning).*”;
- het voorgaande vindt verder steun in het feitenrelaas zoals uiteengezet door [REDACTED] in haar beroepsbesluiten neergelegd op 5 maart 2025 (blz. 5

randnummer 6) (citaat): “Op 21 augustus 2020 voerde het slachtoffer [REDACTED] [REDACTED] voegwerken uit in de schachtkokers; De voegen in de technische kokers moesten worden gedicht om de brandwerendheid van de compartimentering te verzekeren.”;

30. Verder staat vast dat het slachtoffer [REDACTED] van de ploegbaas van [REDACTED] [REDACTED] e uitdrukkelijke opdracht heeft gekregen om deze voegwerken uit te voeren. De verklaring van [REDACTED] is op dat punt niet mis te verstaan. Dat er mogelijk nog enige onduidelijkheid bestaat of [REDACTED] deze opdracht al dan niet ook nog persoonlijk gaf, is niet relevant. Het staat vast dat een leidinggevende [REDACTED] Constructions deze opdracht gaf aan [REDACTED] zodat deze opdracht in elk geval kaderde binnen de uitvoering van de (mondelinge) arbeidsovereenkomst van [REDACTED] Constructions. Het hof neemt daarbij nog aan dat het niet de bedoeling was dat [REDACTED] de voegwerken zou uitvoeren met een ladder die hij vond op de werf. Uit het verhoor van [REDACTED] blijkt dat het de gewoonte was om deze werken vanop een trapladder van [REDACTED] uit te voeren. De opmerking op het omstandig verslag vanwege het comité voor Preventie en Bescherming op het werk bij [REDACTED] Constructions valt enkel zo correct te begrijpen: “*La victime a probablement décidé de manière indépendante/individuelle d’effectuer le travail au moyen d’une échelle trouvée sur le chantier et n’appartenant pas à [REDACTED] constructions.*” (Vrij vertaald: “Het slachtoffer heeft waarschijnlijk op eigen initiatief/individueel besloten het werk uit te voeren met behulp van een ladder die op de werf werd gevonden en die niet toebehoorde aan [REDACTED] Constructions.”). Uit deze opmerking kan niet afgeleid worden dat de voegwerken niet tot de opdracht van [REDACTED] Constructions behoorden, evenmin dat ze buiten de (mondelinge) arbeidsovereenkomst vielen van [REDACTED]

Het hof wijst verder nog op het feit dat met [REDACTED] Constructions een raamcontract was afgesloten zodat bijkomende, zelfs mondelinge opdrachten niet ongebruikelijk of onlogisch waren. Het feit dat over het dichten van de voegen in de nutsschachten geen melding was gemaakt in de overeenkomst tussen [REDACTED] en [REDACTED] Constructions is dan ook niet relevant.

Verder stelt het hof vast dat de beschrijvingen in het document ‘Technische Goedkeuring ATG met certificatie’ van de Promonta-gipsblokken, bijgebracht door [REDACTED] als haar stuk 36, uitgaat van “normale omstandigheden” en bijgevolg een theoretisch correcte/perfecte uitvoering van het procedé vooropstelt. Toegepast op

een concrete werf, is dit echter geenszins een zeker en vaststaand uitgangspunt. Bovendien blijkt uit ditzelfde stuk 36 van [REDACTED] dat voegwerken in bepaalde gevallen wel noodzakelijk waren. Het hof verwijst naar randnummers 5.2.2 (*"Tijdens de opbouw van de wand worden de voegen bijgewerkt..."*), 5.3.1 (*"Opvulling van de voeg met MW of PUR wordt aanbevolen voor een betere geluidsisolatie"*), 5.4.3 (*"...het voorzien van verticale voegen op regelmatige afstanden..."*) en 5.5 (*"Na bijwerken van de voegen met een plaaster/lijm mengsel (50/50)..."*) van dit stuk.

Uit de concrete feiten, zoals deze blijken uit de gegevens van het strafdossier, blijkt in elk geval dat het op de werf 'De Zoete Vaart' noodzakelijk gevonden werd om nog voegwerken uit te voeren, minstens staat vast dat deze opdracht was gegeven. Het hof wijst hier opnieuw naar de ongevalsgenese en de dringende maatregelen om herhaling van het ongeval te vermijden zoals opgenomen in het omstandig verslag en goedgekeurd door alle betrokken partijen. Het voegen behoorde tot de opdracht. Enige verwijzing naar andere werven of theoretische uitvoeringen is niet relevant.

De verklaringen van [REDACTED] zijn effectief licht wijzigend over wie wat aan wie heeft gezegd. Niettegenstaande deze vaststelling, zijn deze wijzigingen niet van die aard dat zij de essentie van het bestaan van de opdracht tot voegen op een geloofwaardige wijze kunnen tegenspreken. Dezelfde voegwerken werden overigens ook in woonblok A uitgevoerd.

31. Uit de hierboven aangehaalde elementen van het onderzoek blijkt met zekerheid dat het slachtoffer [REDACTED] niet per toeval of louter op eigen initiatief op niveau twee van woonblok B voegwerken in de nutsschacht aan het uitvoeren was. Dit behoorde tot zijn takenpakket in functie van de goede uitvoering van de werfopdrachten van zijn werkgever, [REDACTED]. Deze laatste moest een scheidingswand plaatsen in de nutsschachten. De voegwerken behoorden tot de goede uitvoering van het werk om tot een brandwerend resultaat te komen en maakten deel uit van de opdracht. Ze werden overigens ook uitgevoerd in woonblok A. Deze feitelijke omstandigheden zijn voor het hof zeker en gelden als onbetwistbaar uitgangspunt bij de verdere beoordeling van de diverse tenlasteleggingen in hoofde van [REDACTED].

III.C.2. Over de schuld/onschuld van de beklaagde [REDACTED]

32. De eerste rechter veroordeelde [REDACTED] voor de feiten van de telastleggingen A, B en H. Deze telastleggingen worden door hem betwist. De

beveiliging van de schachten was volgens hem de verantwoordelijkheid van [REDACTED]. De veiligheid op de werf was reeds problematisch vooraleer hij daar met zijn firma werkzaamheden uitvoerde. Volgens hem bleef [REDACTED] eveneens in gebreke de veiligheid van de werf goed op te volgen en was het veiligheids- en gezondheidsplan ondermaats. Er was wel een risicoanalyse. Nu de werken in de kokers, waaronder de voegwerken “last minute” waren gevraagd, konden deze werken niet zijn opgenomen in zijn risicoanalyse. De vraag daartoe kwam te laat. Het slachtoffer Osmar [REDACTED] werkte in de schacht op eigen initiatief.

33. **Het vermoeden van onschuld.** Eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, wordt voor onschuldig gehouden, totdat zijn schuld volgens de wet bewezen is (artikelen 6.2 EVRM en 14.2 IVBP). Ingevolge de bewijslast in strafzaken, moet het openbaar ministerie op strafgebied de gegrondheid aantonen, door middel van rechtstreekse of onrechtstreekse bewijzen die voldoende zwaarwichtig moeten zijn, van alle constitutieve bestanddelen van de misdrijven die de gedaagde ten laste worden gelegd.

Het hof onderschrijft dit strafrechtelijk grondbeginsel en neemt het als uitgangspunt bij het onderzoek van de bewijselementen die voortvloeien uit het strafonderzoek.

34. **Volledigheid van het onderzoek.** Het hof stelt in deze zaak vast dat de opstellers van het aanvankelijk proces-verbaal uitgebreid vaststellingen hebben gedaan. Zij hebben dit aangevuld met een fotodossier dat de plaatsgesteldheid afdoende in beeld brengt. Daarop heeft een sociaal inspecteur/ingenieur van de dienst Toezicht Welzijn op het Werk een onderzoek gedaan. Deze heeft meerdere betrokken personen verhoord. Hij heeft zich alle stukken met betrekking tot de arbeidsveiligheid op de werf laten bezorgen en maakte twee fotodossiers. Al deze stukken werden, zo blijkt uit de analyse van deze stukken in de door hem opgestelde processen-verbaal, ook grondig onderzocht. De verantwoordelijken van de diverse bouwactoren zijn eveneens uitgebreid verhoord, sommigen twee keer. Zij waren in de gelegenheid zich te laten bijstaan door een raadsman. Het strafdossier bevat ook het omstandig verslag dat met de medewerking van [REDACTED] werd opgesteld en van zijn opmerkingen is voorzien.

In het kader van de strafprocedure ten gronde lieten alle partijen zich bijstaan door een raadsman, ook [REDACTED]. Net als de raadslieden van de oorspronkelijk medebeklaagden en de burgerlijke partijen, legde zijn raadsman

conclusies neer, waarin zijn standpunten en verweer uitgebreid werden toegelicht. Zijn conclusies waren vergezeld van een eigen stukkenbundel.

Het hof oordeelt dat de rechten van verdediging werden gerespecteerd. De beklaagde heeft alle elementen à charge kunnen ontmoeten en stukken à décharge kunnen toevoegen aan de debatten.

Het hof ziet op vandaag niet in welke verdere onderzoeksmaatregelen nog zouden kunnen bijdragen aan de waarheidsvinding. Het hof is voldoende geïnformeerd om een onderbouwd oordeel te kunnen vellen over de ten laste gelegde feiten. Er is geen nood om een gerechtsdeskundige aan te stellen zoals gevraagd door André MONTEIRO PINTO.

35. **Telastleggingen A en B.** De feiten, voorwerp van de telastleggingen A en B, zijn voor dit hof bewezen gebleven in hoofde van [REDACTED]

De telastlegging A viseert het ontbreken van collectieve veiligheidsmiddelen voor werken op hoogte. Het gaat om de verplichte aanwezigheid van de beschermingsmiddelen voorzien in punt 5.b van bijlage III – Deel B bij het koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. Dit artikel bepaalt namelijk dat werkzaamheden op een hoogte in beginsel alleen worden uitgevoerd met behulp van adequate uitrustingen en algemene beschermingsmiddelen zoals leuning, platforms en vangnetten. Indien het gebruik van dergelijke uitrustingen is uitgesloten op grond van de aard van de werkzaamheden, dient te worden voorzien in passende toegangsmiddelen en gebruik te worden gemaakt van een hangtuig of andere veiligheidsvoorzieningen met verankering.

Uit de vaststellingen die gedaan zijn meteen na het ongeval blijkt dat er geen collectieve valbeveiliging geplaatst was in de vorm van platforms of vangnetten. Er waren geen collectieve valbeveiligingen voorzien. Evenmin was een kamersteiger op de werf aanwezig van waarop de werken veilig konden worden uitgevoerd. Zelfs het werken vanop een ander soort ladder, een trapladder, zoals A [REDACTED] aangaf dit soort werken zelf uit te voeren, is een manifest onveilige werkwijze.

Het hof onderschrijft ten volle de bevindingen van de sociaal inspecteur en verwijst daarbij naar de overzichtsfoto's zoals deze te vinden zijn in fotodossier A van het strafdossier. Uit deze overzichtsfoto's blijkt dat het immanent onveilig was om de werken uit te voeren vanop een ladder naast de schacht, zonder de minste

valbeveiliging en dit om werken uit te voeren boven de nutsschacht van meer dan 15 meter diep. De bevindingen van de sociaal inspecteur corresponderen verder integraal met de oorzaken van het ongeval zoals beschreven in het omstandig verslag.

In zijn besluiten argumenteert [REDACTED] dat hij [REDACTED] enkel had aangeworven voor opruimwerken en niet kon voorzien dat hij ook voegwerken in de nutsschachten zou uitvoeren. Dit argument is feitelijk ongeloofwaardig en verder niet pertinent voor de beoordeling. Immers staat vast dat [REDACTED] de opdracht voor de voegwerken kreeg van [REDACTED] Constructions. [REDACTED] handelde zodoende binnen het kader van de (mondelinge) arbeidsovereenkomst op gezag van een lid van de hiërarchische lijn van [REDACTED]. Uit de verklaring van [REDACTED] blijkt verder dat de concrete uitvoering van de voegwerken ook met [REDACTED] was besproken. Enige communicatiefout tussen [REDACTED] en zijn ploegbaas, Mario Dos [REDACTED] over de taken van [REDACTED] valt geenszins aan [REDACTED] te wijten, maar is hoogstens het gevolg van een gebrekkige planning, organisatie en communicatie binnen [REDACTED] Constructions. Daarvoor blijft [REDACTED] verantwoordelijk.

[REDACTED] stelt verder dat zijn firma er rechtmatig mocht van uitgaan dat er al het nodige gedaan was om in een collectieve valbeveiliging te voorzien. Uit de stukken die voorliggen blijkt evenwel niet dat [REDACTED] Constructions daar effectief op heeft toegezien en een actieve controle heeft uitgevoerd. Er was immers geen pertinente collectieve valbeveiliging op de bouwwerf voorzien om de voegwerken uit te voeren. De collectieve valbeveiliging die voordien door De [REDACTED] [REDACTED] was aangebracht, was voor die werken immers niet nuttig. Deze valbeveiliging moest immers verwijderd worden om de scheidingswand in de schacht te kunnen plaatsen. Evenmin volstond het stuk lage gipsmuur dat reeds gemetst was als collectieve beveiliging. Vooraleer de bijkomende opdracht te aanvaarden diende [REDACTED] in elk geval na te gaan of de nutsschachten waren beveiligd op een manier die kon garanderen dat de verdere werken, het plaatsen van de scheidingswand én de bijhorende voegwerken, in veilige omstandigheden konden worden uitgevoerd. Dit is niet gebeurd. Er was geen passende valbeveiliging voorzien.

De telastlegging B blijft eveneens bewezen voor dit hof. [REDACTED] had de voegwerken in de nutsschachten niet in haar risicoanalyse afgetoetst. Op het ogenblik dat zij de werken aanvaardde, had zij nog een risicoanalyse moeten uitvoeren, minstens een Last Minute Risico Analyse. Zij heeft dit niet gedaan. Meer

nog, uit de verklaringen van [REDACTED] lijkt dat hijzelf de ervaring heeft om dergelijke werken uit te voeren vanop een trapladder. Uit deze verklaring leidt het hof af dat (i) [REDACTED] og dergelijke voegwerken in nutsschachten heeft uitgevoerd (ii) dat daar evenmin een pertinente risicoanalyse voor was gemaakt en (iii) dat daarbij eveneens een onveilige werkmethode zonder collectieve valbeveiliging werd gebruikt.

De overige argumenten van [REDACTED] zijn niet van die aard dat zij het hof tot een ander oordeel kunnen brengen. [REDACTED] leef als werkgever de ultieme waakzaamheid plichtig over de arbeidsveiligheid van haar werknemers. Het is precies om te vermijden dat op werven waar meerdere bouwspelers naast elkaar aan het werk zijn men al te veel rekent op de risico-inschatting van de ander, dat de wetgever hierover heel strikte en duidelijke bepalingen heeft vastgelegd én de eindverantwoordelijkheid van de werkgever inzake arbeidsveiligheid heeft vooropgesteld. Het is een vast uitgangsprincipe dat de collectieve valbeveiligingen daarbij voorrang kennen. Dit principe speelt des te meer bij risicovolle werkzaamheden, zoals het uitvoeren van werken op hoogte in een smalle schacht. Het proberen afschuiven van deze verantwoordelijkheden op [REDACTED] [REDACTED] getuigen van het gebrekkig inzicht, zowel wat het eigen aandeel bij het ongevalsgebeuren betreft als, meer in het algemeen, wat de eigen verantwoordelijkheid als werkgever voor de arbeidsveiligheid op de werf betreft.

Door het ontbreken van een pertinente risicoanalyse voor de voegwerken in de nutsschacht en de afwezigheid van elke aangepaste collectieve valbeveiliging is [REDACTED] [REDACTED] zijn val niet opgevangen. Daarbij kreeg hij ook een zwaar stuk gips op zijn hoofd en is hij overleden.

De feiten, voorwerp van de telastleggingen A en B zijn bewezen, evenals de verzwarende omstandigheid.

[REDACTED] was op het ogenblik van de hierboven bewezen verklaarde feiten zaakvoerder van de vennootschap [REDACTED] Hij had zodoende de beslissingsbevoegdheid over de naleving van de sociale wetten, welzijnsreglementering en de wijze waarop het werkgeverschap over de betrokken werknemers werd uitgeoefend. Hij beschikte over het gezag en de nodige bevoegdheid om effectief over de naleving van de veiligheidsregels te waken. De bewezen verklaarde feiten, voorwerp van de telastleggingen A en B zijn door hem gepleegd in

de uitoefening van zijn bediening en kunnen hem dan ook integraal worden toegerekend.

36. **Telastlegging H.** [REDACTED] wordt als dader of mededader, in zijn hoedanigheid van zaakvoerder van [REDACTED]s, verweten door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, maar zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen, onopzettelijk de dood te hebben veroorzaakt van [REDACTED]
[REDACTED]

Artikel 418 van het Strafwetboek vereist de cumulatieve aanwezigheid van drie voorwaarden: een fout van de beklaagde, schade (de verwondingen/overlijden van het slachtoffer) en een oorzakelijk verband tussen de fout en de verwondingen/overlijden van het slachtoffer.

Bij artikel 418 maakt het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg de fout uit waarop de strafbaarstelling is gesteund (zie o.a. Cass. 11 december 2002, *Arr. Cass.* 2002, 2731). Elke fout, hoe licht ook, kan een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg in de zin van artikel 418 opleveren (zie o.a. Cass. 12 september 2007, *Arr. Cass.* 2007, 1603). Het moreel element van dit misdrijf is de onachtzaamheid. Deze onachtzaamheid bestaat in een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, een nalatigheid die schadelijke gevolgen heeft veroorzaakt, die men weliswaar noch rechtstreeks noch onrechtstreeks heeft gewild, doch die men kon voorzien of vermijden. Er is een gebrek aan voorzichtigheid wanneer men een daad stelt of verzuimt te stellen waarvan men zich de mogelijke schadelijke gevolgen zelfs niet realiseert, hoewel een normaal vooruitziend en voorzichtig persoon deze gevolgen kon en moest voorzien en derhalve ook moest vermijden (zie o.a. Cass. 11 december 2002, *Arr. Cass.* 2002, 2731). Er is een gebrek aan voorzorg wanneer men een daad stelt of verzuimt te stellen waarvan men zich de mogelijke schadelijke gevolgen wel realiseert, zonder dat men het nodige doet om deze te vermijden, hetzij uit lichtzinnigheid, hetzij uit overmoed.

Inzake het oorzakelijk verband tussen de fout en de schade (*in casu* het overlijden van [REDACTED]) luidt de kernvraag of het overlijden zich ook zou voorgedaan hebben indien de fout niet had plaatsgevonden: indien men de gewraakte gedraging als antecedent uit de keten van gebeurtenissen die aan het gevolg voorafgingen, wegneemt, zou het gevolg dan zijn ingetreden? Is het antwoord op deze vraag ontkennend, dan wordt de gedraging beschouwd als oorzaak van het gevolg. Het causale verband tussen de fout en de schade veronderstelt, met andere woorden, dat zonder het eerste, het tweede zich niet zou hebben voorgedaan zoals het is gebeurd

(zie o.a. Cass. 4 februari 2009, *Arr. Cass.* 2009, 371). Het is niet nodig dat de fout en de schade op hetzelfde ogenblik plaatsvinden (zie o.a. Cass. 16 november 1999, *Arr. Cass.* 1999, 1442) en dat de fout de onmiddellijke, rechtstreekse oorzaak zou zijn van de schade. Het volstaat dat de fout zich inschakelt in het geheel van feiten die hebben geleid tot de schade (zie o.a. Corr. Luik 23 april 2008, *T. Verz.* 2009, afl. 2, 174). Het is ook niet vereist dat de fout van de beklaagde de enige, uitsluitende oorzaak van de verwondingen/het overlijden is (zie o.a. Cass. 16 oktober 2008, *J.L.M.B.* 2009, 641). De samenlopende fout die aan een derde wordt toegeschreven heeft dan ook geen invloed op de wettigheid van de schuldigverklaring (zie o.a. Cass. 14 mei 2008, *Pas.* 2008, 1162). Ook de samenlopende fout van het slachtoffer zelf wist de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de dader niet uit, indien de schade zich niet zou hebben voorgedaan zonder zijn eigen fout (zie o.a. Cass. 1 februari 2009, *Arr. Cass.* 2009, afl. 2, 482).

Het hof verwijst naar de weerhouden inbreuken A en B in hoofde van [REDACTED]. Het is duidelijk dat er sprake is geweest van onvoorzichtig handelen en dus van een fout in de zin van artikel 418 van het Strafwetboek. Als zaakvoerder had [REDACTED] te weinig aandacht voor de arbeidsveiligheid op de werf 'De Zoete Vaart' in Moerbeke-Waas wat zich veruiterlijkte in de bewezen verklaarde inbreuken A en B. De gevaren van het aanvaarden van de bijkomende opdracht, in het bijzonder van de voegwerken in de nutsschachten, waren niet gedetecteerd en werden niet geremedieerd. Er werd niet op een professionele wijze stilgestaan bij de impact die de beslissingen hadden op de arbeidsveiligheid van de werknemers op de werf.

Het oorzakelijk verband tussen de inbreuken op de Welzijnswet en het KB Tijdelijke en Mobiele Bouwplaatsen in hoofde van [REDACTED] en het overlijden van [REDACTED] is afdoende aangetoond. Het ongeval is het gevolg van het nalaten om de juiste pertinente collectieve veiligheidsmaatregelen te nemen, gevaar dat bij een gebrek aan pertinente risicoanalyse onbelicht was gebleven zodat er evenmin preventiemaatregelen, zoals het plaatsen van een stevige tijdelijke werkvloer en kamersteiger (of enige andere collectieve beschermingsmaatregelen), werden genomen. [REDACTED] was als werkgever nalatig en onvoorzichtig wat tot het ongeval en uiteindelijk de dood van [REDACTED] heeft geleid.

[REDACTED] maakte geen enkele fout. Hij deed wat hem werd gevraagd door zijn ploegbaas met het gebrekkige materiaal dat ter beschikking was. Hij gaf gewoon uitvoering aan de beslissing, niet door hem genomen, om te voegen in de nutsschacht

van buiten de schacht zonder dat er collectieve beveiligingsmaatregelen waren genomen. Het gebruik van een trapladder had mogelijk enige betere stabiliteit kunnen geven, dit was echter een even onveilige methode die hem, gezien het gebrek aan collectieve beschermingsmiddelen tot eenzelfde gevaarlijke situatie had gebracht. Er was niets voorzien om ter preventie van een val, zelfs niet nu bijkomende werken vanop hoogte werden aanvaard.

De feiten, voorwerp van de tenlastelegging H blijven bewezen in hoofde van [REDACTED]

De overige middelen en argumenten van [REDACTED] zoals ontwikkeld in zijn beroepsconclusies, zijn niet van die aard dat zij het hof tot een ander standpunt kunnen brengen.

III.C.2.a. Omtrent de bestraffing en bijkomende veroordelingen

37. De feiten, voorwerp van de telastleggingen A, B en H zijn in hoofde van [REDACTED] voor het hof bewezen gebleven. Deze feiten zijn de uitwerking van eenzelfde strafbaar opzet, zodat met toepassing van artikel 65 strafwetboek voor deze feiten samen slechts één straf wordt opgelegd, nl. de zwaarste.
38. Het hof houdt bij de beoordeling van de strafmaat rekening met de doelen zoals omschreven in artikel 7 van het strafwetboek:

1° het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet: in deze zaak kan niet worden voorbijgegaan aan de ernst van de bewezen misdrijven. [REDACTED] a, een Braziliaanse onderdaan zonder geldige verblijfspapieren, aan en stelde hem in het zwart tewerk in de bouwsector. De veiligheid van de werf was geenszins gegarandeerd en de voegwerken in de nutsschachten werden op een ronduit gevaarlijke wijze georganiseerd. Deze amateuristische aanpak kostte uiteindelijk een mensenleven. Dergelijke praktijken, geënt op gemakzucht en een oppervlakkig idee over tijdsefficiëntie moeten geweerd worden uit de bouwsector waar nog al te veel ernstige en dodelijke arbeidsongevallen plaatsvinden.

2° het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade: [REDACTED] minimaliseert de feiten. Uit het strafdossier blijkt niet dat hij al stappen heeft ondernomen om het maatschappelijk evenwicht of de schade van de nabestaanden te

vergoeden. Minstens liggen daarvan geen stukken voor. Verder legt deze beklaagde geen stukken voor waaruit kan blijken dat hij intussen een meer efficiënt en alert veiligheidsbeleid voert in zijn onderneming.

3° het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader: de (deels) effectieve geldboete moet [REDACTED] tot de broodnodige zelfreflectie aanzetten opdat hij blijvend de nodige lessen zal trekken om zich in de toekomst als een goed werkgever te gedragen. Dat zal zijn maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie tegemoet komen. De opgelegde (deels) effectieve geldboete moeten hem daaraan herinneren ook wanneer hij zich geconfronteerd weet met omstandigheden/druk om werken uit te voeren op een onveilige wijze op een onvoldoende beveiligde werf.

4° het beschermen van de maatschappij: de opgelegde (deels) effectieve geldboete zijn absoluut noodzakelijk om [REDACTED] tot duurzaam wijzigend gedrag te brengen. Niettegenstaande het nog relatief gunstig strafverleden van [REDACTED] (hij werd eerder twee keer veroordeeld door de politierechtbank) oordeelt het hof dat de gunst van de opschorting van de straf een onvoldoende sterke impuls geeft aan [REDACTED] om te bewijzen dat hij zich als een correct werkgever kan gedragen en op een professionele en veilige manier personeel kan tewerkstellen in de bouwsector. De (deels) effectieve geldboete blijft absoluut noodzakelijk om hem tot enige zelfreflectie te brengen en afstand te doen van de schuldverschuiving naar de overige bouwactoren. Zijn beweerd inzicht is op vandaag immers nog al te oppervlakkig. Alleen zo kan de maatschappij, en in het bijzonder de werknemers actief op complexe en gevaarlijke bouwwerken, beschermd worden tegen onoordeelkundig en laks gedrag.

De gunst van de opschorting staat niet in verhouding tot de ernst van de gepleegde feiten en de gevolgen ervan. [REDACTED] verloor het leven en zijn nabestaanden een geliefde echtgenoot en vader. Als maatschappelijk signaal is dit onvoldoende sterk, bovendien is het recidive-ontradend effect daarvan te beperkt. De hierna bepaalde straf, bestaande in een (deels) effectieve geldboete, staat in verhouding tot de ernst van de gepleegde feiten, de persoonlijkheid van [REDACTED] zijn nog relatief gunstig strafregister, de gevolgen voor het slachtoffer en zijn nabestaanden, de maatschappelijke veiligheid en de reclasseringskansen van de beklaagde. Deze straf beantwoordt aan het proportionaliteitsbeginsel, zoals vervat in artikel 7 van het strafwetboek. Het is momenteel geenszins aangetoond dat andere manieren van bestraffing of oplegging van maatregelen enig nuttig effect zouden kunnen teweegbrengen.

Er zijn geen gegevens, stukken of verklaringen aanwezig in het strafdossier waaruit zou kunnen worden afgeleid dat de opgelegde straffen voor de beklaagde onredelijke effecten zouden veroorzaken.

39. De eerste rechter besliste voorts passend over:

- a) de gerechtskosten, gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie in graad van eerste aanleg, zoals in het beroepen vonnis aangegeven en begroot;
- b) de bijdrage aan het bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders;
- c) de krachtens artikelen 4 en 5 van de wet van 19.03.2017 verschuldigde bijdrage inzake tweedelijnsbijstand; met dien verstande dat het bedrag wordt geactualiseerd zoals hierna bepaald;
- d) de vaste vergoeding voor de kostprijs van het verloop van de strafprocedure; met dien verstande dat het bedrag wordt geactualiseerd zoals hierna bepaald.

40. De beklaagde wordt bijkomend veroordeeld tot de bijdrage aan het bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders en de kosten van het hoger beroep, zoals hierna begroot aan de zijde van het openbaar ministerie.

III.D. Burgerlijk gebied

41. Het hoger beroep van de beklaagde [REDACTED] op burgerlijk gebied is ontvankelijk.

De hoger beroepen van de burgerlijke partijen [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon Lorenzo Alves da Silva, en [REDACTED] op burgerlijk gebied zijn ontvankelijk.

Het hoger beroep van de burgerlijke partij [REDACTED] op burgerlijk gebied is ontvankelijk.

42. Opdat de vorderingen op burgerlijk gebied kunnen beoordeeld worden, moet het hof onderzoeken of het gedrag van de oorspronkelijke medebeklaagden van [REDACTED] [REDACTED] zoals dat blijkt uit de met de strafvervolgning aanhangig gemaakte feiten, een fout of nalatigheid oplevert in de

zin van artikel 1382 of 1383 (oud) BW die in oorzakelijk verband staat met de schade die door de burgerlijke partijen wordt gevorderd.

De eerste rechter oordeelde dat [REDACTED] niet schuldig waren aan de hen respectievelijk ten laste gelegde inbreuken op de veiligheidsreglementering en de daarmee samenhangende telastlegging onopzettelijke doding van [REDACTED]. Het openbaar ministerie tekende geen hoger beroep aan tegen de vrijspraken van [REDACTED] op strafgebied zodat deze beslissingen op strafgebied inmiddels definitief zijn geworden. Het hof oordeelt hieronder dan ook niet over de strafrechtelijke schuld van [REDACTED]

43. **Met betrekking tot de fout of nalatigheid in hoofde van [REDACTED]**

Het staat vast dat [REDACTED] een fout heeft begaan in de zin van artikel 1382 (oud) BW door, als zaakvoerder van [REDACTED] inbreuken te hebben gepleegd op de welzijnsreglementering. Het hof verwijst naar de telastleggingen A, B en H waarvoor [REDACTED] voor dit hof veroordeeld blijft.

Deze fouten staan in rechtstreeks causaal verband met de dood van [REDACTED]. Dit ongeval had zich niet voorgedaan indien [REDACTED] een risicoanalyse had uitgevoerd met betrekking tot de werken in de nutsschachten (waaronder ook de voegwerken) en voorzien had in een passende valbeveiliging. Op het ogenblik van het ongeval bevond [REDACTED] zich onder het gezag van zijn werkgever. Het ongeval heeft bovendien alles te maken met zijn illegale tewerkstelling op de bouwwerf.

Wanneer de schade veroorzaakt is door samenlopende fouten, waaronder deze van het slachtoffer, mag degene die de schade heeft veroorzaakt niet tot de volledige vergoeding van de schade ten aanzien van de getroffen veroordeeld worden. Bij het bepalen van de desgevallend gedeelde aansprakelijkheid voor de schade geleden door een werknemer, moet de fout van de werknemer in aanmerking worden genomen (zie Cass. 8 juni 2009, *Arr.Cass.* 2009, 1577).

De fout van het slachtoffer moet natuurlijk wel aangetoond worden. Dit is in deze zaak echter niet het geval.

Het hof wijst erop dat uit artikel 6 Wet Welzijn op het Werk voortvloeit dat iedere werknemer in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en

de door de werkgever gegeven instructies, naar zijn beste vermogen zorg moet dragen voor zijn eigen veiligheid.

■ maakte geen enkele fout. Hij deed wat hem werd gevraagd met het gebrekkige materiaal dat ter beschikking was op de werf. Hij gaf gewoon uitvoering aan de beslissing, niet door hem genomen, om te voegen in de nutsschacht van buiten de schacht zonder dat er collectieve beveiligingsmaatregelen waren genomen. Hij volgde daarbij de instructies die hem door de ploegbaas van zijn werkgever waren gegeven. Het gebruik van een trapladder in plaats van een gewone ladder was een even onveilige methode die hem, gezien het gebrek aan collectieve beschermingsmiddelen, tot eenzelfde gevaarlijke situatie had gebracht. Er was niets voorzien ter preventie van een val, zelfs niet nu bijkomende risicovolle werken vanop hoogte werden afgesproken.

Deze concrete elementen indachtig is het geenszins aangetoond dat ■ niet naar zijn beste vermogen zorg zou hebben gedragen voor zijn eigen veiligheid. Hij heeft niet gehandeld op een wijze die in strijd was met enige relevante instructie van zijn werkgever of enige relevante veiligheidsmaatregel die hem was meegedeeld of waarvan hij op de werf kennis kon nemen.

44. **Met betrekking tot de fout of nalatigheid in hoofde van ■** Het hof gaat na in welke mate de handelingen die zich identificeren met de feiten zoals omschreven in de oorspronkelijke telastleggingen C en D, bewezen zijn in hoofde van ■ en of deze handelingen een fout of nalatigheid uitmaken in de zin van artikel 1382 of 1383 (oud) BW.

a) **Feiten van de oorspronkelijke telastlegging C**

De feiten aanhangig gemaakt met de oorspronkelijke telastlegging C luiden als volgt:

"[...] Als opdrachtgever, zijn aangestelde of lasthebber, niet of onvoldoende erop toegezien hebben dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator verwezenlijking de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten

Er werd door [REDACTED] niet nagegaan of er daadwerkelijk samenwerking en coördinatie was tussen haar aannemers. De aannemers van [REDACTED] werkten niet gecoördineerd samen, maakten geen afspraken en wisten van elkaar niet welke werken zij uitvoerden.

De loutere vermelding in de overeenkomsten met de aannemers dat “een perfecte coördinatie moet worden nagestreefd” door de aannemers zelf, is onvoldoende en voldoet niet aan haar verplichtingen als opdrachtgever.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED]

Het hof komt, na studie van alle stukken van het strafdossier, tot het oordeel dat [REDACTED] als professioneel bouwpromotor, niet heeft voldaan aan de algemene zorgvuldigheidsplicht die op haar rustte nu vaststaat dat zij onvoldoende toezicht hield op de coördinatie van haar (onder-)aannemers op de werf ‘De Zoete Vaart’. Het hof komt tot dit oordeel op grond van de volgende motieven:

- [REDACTED] was opdrachtgever-bouwpromotor-hoofdaannemer en stond aan de top van de contractuele keten. Als professioneel in de bouwsector wist zij dat zij een sleutelpositie bekleedde bij de coördinatie van de werken van de (onder-)aannemers op de werf ‘De Zoete Vaart’. Zij sloot immers met alle partijen individueel een overeenkomst af. Voor deze werf waren er verschillende (onder-)aannemers gemeld. Zij had zicht op de concrete planning volgens dewelke de verschillende (onder-)aannemers naast en met elkaar op de werf zouden werken. Als een voorzichtig en redelijk opdrachtgever-bouwpromotor-hoofdaannemer diende zij erover te waken dat zij samenwerkten en hun activiteiten coördineerden zodat de veiligheidscoördinator geïnformeerd zijn/haar werk zou kunnen doen. In de praktijk was het onder meer [REDACTED] die als projectleider van [REDACTED] instond voor deze taak.
- Uit het strafdossier blijkt dat de (onder-)aannemers onvoldoende geïnformeerd waren om nuttig te overleggen met de andere (onder-)aannemers en bouwactoren op de werf. De planning van de opeenvolgende werken was onvoldoende gecommuniceerd door [REDACTED] aan de naast elkaar of opeenvolgend aan elkaar werkende (onder-)aannemers. Dit heeft ongetwijfeld ook tot het gevolg gehad dat het werk van de

COVER 01-00004727624-0046-0090-01-02-1

veiligheidscoördinator werd bemoeilijkt. Het hof wijst naar de veelzeggende verklaringen van [REDACTED] over het totaal gebrek aan coördinatie waarbij hij niet wist wie voor of na hem op de werf kwam (citaat): *“Wij hebben totaal geen relatie met die aannemer. Wij weten niet wie achter ons komt.”* en *“[REDACTED] Betonwerken heeft niet kunnen samenwerken en coördineren met [REDACTED] want ze wisten niet dat [REDACTED] de gipsblokken zou komen plaatsen en ze wisten evenmin wanneer en hoe dit zou uitgevoerd worden.”* De mail van [REDACTED] bestuurder van AirTechnologies, ondersteunt verder deze vaststelling. Toen AirTechnologies de CV afvoerkanalen kwam monteren, lagen de kokers volledig open. Ook toen was er klaarblijkelijk te weinig coördinatie.

- [REDACTED] was de veiligheidscoördinator [REDACTED] correct en tijdig geïnformeerd over de concrete opeenvolging van de werken en de identiteit van de actieve (onder-)aannemers. Zo vernam [REDACTED] pas op 13 augustus 2020 van [REDACTED] dat aannemer [REDACTED] al (sinds juli 2020) was gestart met werken op de werf. [REDACTED] had moeten weten dat deze laattijdige kennis een goede coördinatie van de veiligheid zou bemoeilijken. Deze vaststelling is des te belangrijker nu tijdens de rondgang op 13 augustus 2020 opnieuw werd vastgesteld dat de collectieve valbescherming in de nutsschachten ontbrak.
- De door [REDACTED] georganiseerde papierstroom en contractuele verplichtingen opgelegd aan haar (onder-)aannemers waren onvoldoende en lieten te veel ruimte voor misvattingen en onvolledigheden. Zo had [REDACTED] geen werf-specifiek veiligheids- en gezondheidsplan en risicoanalyse opgemaakt. Niemand werd hierop aangesproken. Omgekeerd werd het veiligheids- en gezondheidsplan van [REDACTED] enkel in een Nederlandstalige versie overgemaakt aan [REDACTED] van wie [REDACTED] wist, minstens als professioneel behoorde te weten, dat [REDACTED] de zaakvoerder, tevens contactpersoon, deze taal niet machtig was.
- Een secure lezing van de inhoud van de werfverslagen wijst erop dat [REDACTED] op cruciale ogenblikken de coördinatie door [REDACTED] onvoldoende ernstig nam en zelfs uitdrukkelijke instructies met betrekking tot de coördinatie van de arbeidsveiligheid van [REDACTED] negeerde. In plaats van haar toezichthoudende functie op de coördinatie uit te oefenen, verhinderde

zij op die manier dat de veiligheidscoördinator zijn/haar werk kon doen. Het meest frappante voorbeeld hiervan is het feit dat na de controle van de welzijnsinspectie op 14 mei 2020 [REDACTED] de werf opnieuw opstartte zonder toelating van de veiligheidscoördinator, wat nochtans de afspraak/instructie was. Het verslag van de werfvergadering van 18 mei 2020 vermeldde (onderlijning door het hof): *“De werf werd 15/05 stilgelegd na controle door FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Opmerkingen zo snel mogelijk te verwerken door [REDACTED] in nauw overleg met VC. Werkzaamheden pas te hervatten na expliciete goedkeuring”*. Op 15 juni 2020 werden de werken terug opgestart. Het verslag van de werfvergadering van 15 juni 2020 vermeldde: *“[...] [REDACTED] heeft werf terug opgestart. Noq geen uitdrukkelijke goedkeuring ontvangen van VC m.b.t. aanpassingen werfinrichting, vereist voor opstart werf!” en “Veiligheid trappen gebouw A in orde te brengen. [...]”*. Het verslag van de werfvergadering van 5 augustus 2020 vermeldde: *“Openstaande punten: [...] [REDACTED] heeft werf terug opgestart. Noq geen uitdrukkelijke goedkeuring ontvangen van VC m.b.t. aanpassingen werfinrichting, vereist voor opstart werf!” en “Veiligheid trappen gebouw A in orde te brengen.”* Daarnaast vermeldde het verslag: *“Besproken punten: [...] Laatste verslag VC dateert van 02/04. GAFPA dringt nogmaals aan op een frequente controle en verslaggeving door VC! [...]”*. [REDACTED] werd tot twee keer toe gewezen op het gebrek aan goedkeuring van de veiligheidscoördinator. [REDACTED] werkte zodoende niet samen, nam haar toezicht op de coördinatie niet ernstig en bemoeilijkte daardoor het werk van [REDACTED]

- De tekortkoming van [REDACTED] aan haar algemene zorgvuldigheidsplicht als bouwpromotor bij de coördinatie van de spelers die een rol hebben bij de arbeidsveiligheid op de werf blijkt ook uit het feit dat er wel werfvergaderingen waren, maar dat de elkaar opvolgende aannemers daarbij niet expliciet werden samengebracht. Uit deze werfverslagen noch uit andere stukken blijkt dat er preventieve gecoördineerde aandacht was voor het waarborgen van de collectieve beschermingsmiddelen bij de komst/wissel van (onder-)aannemers op de werf. Er werd op dat punt achter de feiten aangehold. Uit de verslagen van de werfvergaderingen blijkt niet dat de verschillende (onder-)aannemers werden bijeengebracht om veiligheidsissues te bespreken.
- [REDACTED] werd er nagezien of de opeenvolgende/gelijktijdige aannemers met elkaar coördineerden wanneer er concrete veiligheidsproblemen waren

gesignaleerd. Deze problemen waren er wel. Er was een terugkerende signalering door [REDACTED] dat de valpreventie onvoldoende gewaarborgd was. Uit de werfverslagen blijkt echter niet dat [REDACTED] actie ondernam en tussenkwam om toe te zien dat de aangesproken partijen gecoördineerd en tijdig deze issues aanpakten.

- Er was een zekere coördinatie na de controle door de welzijnsinspectie op 14 mei 2020 en het stilleggen van de werf. Het toezicht van [REDACTED] op de coördinatie van de verschillende bouwactoren bleef echter nadien nog steeds onder het niveau van wat van een professionele bouwspeler mag worden verwacht. Op 15 juni 2020 was de collectieve beveiliging van de trappen in gebouw A niet in orde. Dit was nog niet geremedieerd op 5 augustus 2020. Zoals hoger reeds vermeld, moest [REDACTED] op 13 augustus 2020 nog vernemen dat [REDACTED] al gestart was op de werf. Het weten wanneer een aannemer start is onmiskenbaar belangrijke informatie voor de veiligheidscoördinator. In het werfverslag van die dag wordt opnieuw gewezen op meerdere tekortkomingen inzake de collectieve valbeveiliging, onder meer rond de kokertechnieken. In het werfverslag van 19 augustus 2020 werd bij [REDACTED] en [REDACTED] (RB) aangedrongen op een dringende opvolging alvorens werken in de risicozones verder te zetten. Deze feitelijke vaststellingen in de periode na het eerder stilleggen van de werf, wijst erop dat het toezicht op de coördinatie ook dan nog steeds ontbrak.

[REDACTED] beweert dat zij haar (onder-)aannemers aansprak op eventuele onveilige situaties. Met betrekking tot de vele opmerkingen die er waren rond een gebrekkige valbeveiliging op de werf 'De Zoete Vaart' voorafgaand aan het dodelijk arbeidsongeval van 21 augustus 2020 liggen echter geen aanmaningen voor. Uit de bijgebrachte stukken kan niet afgeleid worden dat de beweringen van [REDACTED] dat zij in het algemeen nauw toeziet en passende maatregelen neemt, ook de houding was op de werf 'De Zoete Vaart' in de periode voorafgaand aan het dodelijk arbeidsongeval. De bijgebrachte stukken missen op dat punt pertinentie. Evenzeer is de bewering van [REDACTED] dat zij de veiligheidscoördinator *op iedere werf* stipt op de hoogte houdt van de planning en vooruitgang van de werken door iedere (onder-)aannemer een onjuiste bewering. Het hof verwijst nogmaals naar de verklaring van Dries Dezutter [REDACTED] dat hij pas tijdens de rondgang op 13 augustus 2020 mocht vernemen van [REDACTED] dat [REDACTED] aan de slag was op de werf. Het stuk 10 waarnaar [REDACTED] verwijst, is gericht aan een andere

projectleider, namelijk aan Brecht Van de Ven. Uit niets blijkt dat dit stuk betrekking heeft op de werf 'De Zoete Vaart'. De beweringen van [REDACTED] gaan ook volstrekt voorbij aan de vaststellingen zoals deze blijken uit de diverse werfverslagen en tussenkomsten van [REDACTED]

Het hof wijst er verder op dat [REDACTED] haar coördinatieverplichtingen contractueel niet kon verleggen nu deze de openbare orde raken en een wezenlijk onderdeel vormen van de verplichtingen van elke opdrachtgever/bouwpromotor. De clausule waarin van de opdrachtnemers (= (onder-)aannemers) een perfecte coördinatie wordt verwacht waarbij [REDACTED] slechts de eindcoördinatie behoudt indien de opdrachtnemers (= (onder-)aannemers) onder elkaar niet tot een vergelijk komen, is onvoldoende. Evenmin volstaat het de (onder-)aannemers te verplichten een eigen veiligheids- en gezondheidsplan op te maken en een eigen risicoanalyse uit te voeren en aan [REDACTED] mee te delen. Dit zijn zeer nuttige stappen, voor zover deze stukken inhoudelijk ook effectief worden bestudeerd, opgevolgd en gecoördineerd opdat één algeheel veiligheidsbeeld duidelijk zou worden. Hetzelfde geldt met betrekking tot het verplicht te ondertekenen Veiligheidscharter van [REDACTED]. De stukken van [REDACTED] waaruit blijkt dat zij een breed programma aan bewustwordingscampagnes, partnermeetings, en opleidingen voorziet voor haar (onder-)aannemers en personeel zijn het hof evenmin onopgemerkt gebleven. Het is echter de bijzondere aandacht die op elke concrete werf wordt besteed aan de coördinatie die een werkelijke impact heeft op de arbeidsveiligheid. In dat opzicht schoot [REDACTED] tekort op de werf 'De Zoete Vaart' waar het ongeval op 21 augustus 2020 plaatsvond.

Deze feiten, die zich identificeren met de feiten zoals aanhangig gemaakt onder de oorspronkelijke telastlegging C, maken een schending uit van de algemene zorgvuldigheidsnorm. Een normaal voorzichtig en redelijk opdrachtgever/bouwpromotor zou een regelmatige en inhoudelijke opvolging hebben gedaan van de coördinatie en het bestaan van onderlinge afspraken tussen haar (onder-)aannemers. Dit minstens na de eerdere verontrustende en terugkerende opmerkingen van de veiligheidscoördinator, het stilleggen van de werf door de welzijnsinspectie en de vele opmerkingen over het ontbreken van collectieve valbescherming in de diverse werfverslagen. Een normaal voorzichtig en redelijk opdrachtgever/bouwpromotor zou in deze omstandigheden anders hebben gehandeld.

b) **Feiten van de oorspronkelijke telastlegging D**

De feiten aanhangig gemaakt met de oorspronkelijke telastlegging D luiden als volgt:

“[...] Als opdrachtgever, zijn aangestelde of lasthebber, in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk de algemene preventiebeginselen bedoeld in de artikelen 5 en 15 van de hieronder vermelde wet van 4 augustus 1996 niet in acht genomen hebben, bij de bouwkundige, technische of organisatorische keuzen, in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden evenals bij de raming van de duur van de verwezenlijking van deze verschillende werken of werkfasen

De werkpost van de voegwerken in de schachten werd niet beschreven in de ontwerp, - studie en uitwerkingsfase. Indien de algemene preventiebeginselen zouden in acht genomen zijn in deze fase, dan zou men bij de keuze voor een stelling in de schachtruimte, dienen te voorzien in een aangepaste stelling die zou toelaten dat men veilig in de schachtruimte zou kunnen werken. Voor het gebruik van bijvoorbeeld een aangepaste rolstelling zou op elke verdieping de horizontale schachtopening moeten dicht liggen met een voldoende draagkrachtige werkvloer op dezelfde hoogte van de vloerplaat zodat de rolstelling, van waarop zou gewerkt worden, in de schacht zou kunnen rijden.

Deze maatregelen zouden een collectieve bescherming kunnen verzekerd hebben, doch hiervoor werd niet geopteerd. De schacht was over de hele lengte vrij, waarbij het gevaar op vallen op geen enkele manier werd weggenomen.

Tweede beklaagde heeft zijn wettelijke verantwoordelijkheid ten onrechte op eerste beklaagde afgeschoven, door in het onderaannemingscontract te bepalen dat eerste beklaagde de risicoanalyse diende uit te voeren.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van

Het hof komt, na studie van alle stukken van het strafdossier, tot het oordeel dat **[REDACTED]** als professioneel bouwpromotor, niet heeft voldaan aan de algemene

zorgvuldigheidsplicht die op haar rustte nu vaststaat dat zij als professioneel bouwpromotor de algemene preventiebeginselen onvoldoende heeft nageleefd in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfase. Het hof komt tot dit oordeel op grond van de volgende motieven:

- De architectuurplannen voorzagen van bij het begin in een nutsschacht die in twee zou worden verdeeld door een gipswand (zie fotodossier A, tekeningen 3 en 4). Uit deze tekeningen blijkt dat het plaatsen van de scheidingswand en de voegwerken voor het brandveilig maken van de compartimentering voorzienbare uitdagingen vormden. Zowel het plaatsen van de scheidingswand als het uitvoeren van de voegwerken waren namelijk werken die in de hoogte moesten worden uitgevoerd en dit in een zeer beperkte ruimte. Zoals te zien is op de foto's van de plaats van het ongeval, was er geen plaats in de nutsschacht om daarin om het even welk collectief beschermingsmiddel toe te passen.
- [REDACTED] was onvoldoende alert voor de concrete gevaren die het plaatsen van de gipsblokken en de bijhorende voegwerken in de nutsschachten met zich meebrachten. Deze gevaren waren nochtans voorzienbaar.
- Deze moeilijkheid en gevaren in het bouwconcept werden als zodanig niet besproken in het veiligheids- en gezondheidsplan en er was evenmin een risicoanalyse voor deze werkpost voorzien. De gebruikelijke standaardveiligheidsbeginselen voor werken op hoogte konden hier niet zomaar worden toegepast. Het veiligheids- en gezondheidsplan voorziet met betrekking tot de nutsschachten het volgende: *"Openingen in vloerplaten ten behoeve van technische kokers dienen volledig onderstempeld te worden, dit van onder naar boven. De onderstempeling mag pas weggenomen worden na plaatsen van een voorlopige collectieve beveiliging of opmetsen van wanden van de technische kokers tot een aanvaardbare hoogte om te dienen als collectieve beveiliging."* Het onderstempelen van technische kokers laat echter niet toe dat nog technieken, een scheidingswand en weer andere technieken in de koker worden gebouwd. Hetzelfde geldt met de eerder door [REDACTED] Betonwerken geplaatste collectieve valbeveiliging. In het omstandig verslag wordt op deze moeilijkheden wel gewezen. Bij de primaire oorzaken van het arbeidsongeval staat namelijk: *"Het ontbreken van collectieve valbescherming: de voorziene leuning werd weggenomen om de gipsblokken te kunnen plaatsen. Op het moment van het ongeval was de*

technische koker niet dichtgelegd met geschikt materiaal wegens de aard van de technische werkzaamheden." Preventief was daar echter geen rekening mee gehouden en in het veiligheids- en gezondheidsplan waren alleen beschermingsmaatregelen beschreven die niet pertinent waren voor de uit te voeren werken. Een beschrijving en analyse van deze werkpost had ertoe geleid dat een andere collectieve valbeveiliging, bijvoorbeeld een stevige werkvloer met kamersteiger, was voorzien.

- [REDACTED] Constructions is maar laat in het bouwproces door [REDACTED] aangesproken om de scheidingswand te plaatsen en brandwerend af te werken, dus ook te voegen. Daardoor was er onvoldoende gedeelde aandacht over de wijze waarop deze werken zouden kunnen worden uitgevoerd en de collectieve beschermingsmiddelen die alsnog op de werf moesten voorzien worden, in acht genomen de werken die al waren uitgevoerd.
- Zelfs in de hypothese van [REDACTED] dat er niet moest gevoegd worden omwille van het gebruik van een specifiek bouwproduct, dan nog blijkt dat er te weinig preventieve aandacht was nu klaarblijkelijk andere bouwspelers, waaronder [REDACTED] (nog steeds in deze hypothese) niet wisten dat er niet gevoegd moest worden.
- De onveilige gang van zaken is verder niet bijgestuurd tijdens de werfrondgangen hoewel intussen deze voegwerken, zowel in woonblok A als in woonblok B, in nutsschachten werden uitgevoerd terwijl er geen pertinente collectieve valbeveiliging aanwezig was.

Al deze elementen samen genomen laten er geen twijfel over bestaan dat bij het concept en de uitvoering [REDACTED] als opdrachtgever/bouwpromotor er onvoldoende over gewaakt heeft dat er een aan de plaatsgesteldheid en type werken aangepaste collectieve valbeveiliging zou worden voorzien. Deze denkoefening diende te gebeuren vooraleer de werken werden aangevat, minstens moesten de algemene preventiemiddelen worden toegepast toen de bijkomende opdracht werd gegeven door [REDACTED]

[REDACTED] Dit alles staat los van de vraag welke werknemer voor rekening van [REDACTED] deze werken uiteindelijk zou uitvoeren.

Deze feiten, die zich identificeren met de feiten zoals aanhangig gemaakt onder de oorspronkelijke telastlegging D, maken een schending uit van de algemene

zorgvuldigheidsnorm. Een normaal voorzichtig en redelijk opdrachtgever/bouwpromotor zou in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen voldoende aandacht hebben gehad voor de algemene preventiebeginselen. Daardoor zijn de uitdagingen op vlak van arbeidsveiligheid bij de werken in de nutsschachten onderschat en was er geen draagkrachtige werkvloer en kamersteiger voorzien. Minstens werd het gebruik van het specifiek bouwproduct onvoldoende onder de aandacht gebracht waardoor de overige bouwspelers in het ongewisse waren. Een normaal voorzichtig en redelijk opdrachtgever/bouwpromotor zou in deze omstandigheden anders hebben gehandeld.

De feitelijke argumenten van [REDACTED] dat de voegwerken niet behoorden tot de opdracht van [REDACTED] overtuigen het hof niet. Het hof verwijst naar hetgeen is hierover reeds is uiteengezet onder de randnummers 09. tot en met 20. en 29. tot en met 31. van dit arrest. Deze motieven gelden hier onverkort. Bovendien blijft de vaststelling dat [REDACTED] zich als een onvoorzichtige opdrachtgever-bouwpromotor heeft gedragen overeind in de hypothese dat van een specifiek bouwproduct gebruik werd gemaakt.

c) **Oorzakelijk verband**

Het oorzakelijk verband tussen de vastgestelde nalatigheden in hoofde van [REDACTED] en het overlijden van [REDACTED] is afdoende aangetoond. Het ongeval is het gevolg van het nalaten om pertinent toezicht te houden op de coördinatie van de veiligheid op de werf 'De Zoete Vaart' en een gebrek aan aandacht voor de naleving van de algemene preventiebeginselen. Daardoor zijn gevaren niet gedetecteerd en zijn niet de juiste collectieve veiligheidsmaatregelen genomen zoals een tijdelijke werkvloer en kamersteiger. Zo [REDACTED] de werken goed had gecoördineerd en voldoende aandacht had gehad voor de algemene preventiebeginselen in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen dan was er in een aan de voegwerken aangepaste valbeveiliging voorzien. Een degelijke valbeveiliging, zoals een stevige werkvloer en kamersteiger, had in ieder geval het ongeval kunnen voorkomen. Het dodelijk ongeval had zich niet voorgedaan als [REDACTED] er wel op had toegezien dat er voldoende veiligheidsmaatregelen waren genomen. Zelfs in de hypothese dat een specifiek bouwproduct werd gebruikt waardoor geen voegwerken nodig waren, dan was de nalatigheid van [REDACTED] om dit punt niet te coördineren en niet te communiceren in het licht van de algemene preventiebeginselen een onbegrijpelijke onvoorzichtigheid die in rechtstreeks oorzakelijk verband staat

met het ongeval en de schade. Het hof stipt daarbij ten overvloede nog aan dat het niet nodig is dat de fout en de schade op hetzelfde ogenblik plaatsvinden en dat de fout de onmiddellijke, rechtstreekse oorzaak zou zijn van de schade. De nalatigheden van [REDACTED] ter zake, nochtans een professionele bouwspeler, hebben geleid tot een ernstig arbeidsongeval waarvan een [REDACTED] het dodelijk slachtoffer werd.

Wanneer de schade veroorzaakt is door samenlopende fouten, waaronder deze van het slachtoffer, mag degene die de schade heeft veroorzaakt niet tot de volledige vergoeding van de schade ten aanzien van de getroffene veroordeeld worden. Bij het bepalen van de desgevallend gedeelde aansprakelijkheid voor de schade geleden door een werknemer, moet de fout van de werknemer in aanmerking genomen worden (Cass. 8 juni 2009, *Arr.Cass.* 2009, 1577).

De fout van het slachtoffer moet natuurlijk wel aangetoond worden. Dit is in deze zaak echter niet het geval.

Het hof wijst erop dat uit artikel 6 Wet Welzijn op het Werk voortvloeit dat iedere werknemer in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar zijn beste vermogen zorg moet dragen voor zijn eigen veiligheid.

[REDACTED] maakte geen enkele fout. Hij deed wat hem werd gevraagd met het gebrekkige materiaal dat ter beschikking was op de werf. Hij gaf gewoon uitvoering aan de beslissing, niet door hem genomen, om te voegen in de nutsschacht van buiten de schacht zonder dat er collectieve beveiligingsmaatregelen waren genomen. Hij volgde daarbij de instructies die hem door de ploegbaas van zijn werkgever waren gegeven. Het gebruik van een trapladder in plaats van een gewone ladder was een even onveilige methode die hem, gezien het gebrek aan collectieve beschermingsmiddelen, tot eenzelfde gevaarlijke situatie had gebracht. Er was niets voorzien ter preventie van een val, zelfs niet nu bijkomende werken vanop hoogte werden afgesproken.

Deze concrete elementen indachtig is het geenszins aangetoond dat [REDACTED] niet naar best vermogen zorg zou hebben gedragen voor zijn eigen veiligheid. Hij heeft niet gehandeld op een wijze die in strijd was met enige instructie van zijn werkgever of enige relevante veiligheidsmaatregel die hem was meegedeeld of waarvan hij op de werf kennis kon nemen.

Het feit dat [REDACTED] niet over een geldig verblijfsrecht, vergunning of arbeidskaart beschikte is niet relevant. De Welzijnswet is van toepassing op alle werknemers en op alle andere personen die arbeid verrichten onder het gezag van een ander, ook zonder arbeidsovereenkomst. De nietigheid van de arbeidsovereenkomst is daarbij zonder invloed op de eigen verantwoordelijkheden bepaald in de welzijnsreglementering. Het middel “fraus d[REDACTED] corrumpit” kan in deze zaak geen nuttig effect kennen.

45. **Met betrekking tot de fout of nalatigheid van [REDACTED]** Het hof gaat na in welke mate de handelingen die zich identificeren met de feiten zoals omschreven in de oorspronkelijke telastleggingen E en F (zoals verbeterd), bewezen zijn in hoofde van [REDACTED] en of deze handelingen een fout of nalatigheid uitmaken in de zin van artikel 1382 of 1383 (oud) BW.

a) **Feiten van de oorspronkelijke telastlegging E**

De feiten van de oorspronkelijke telastlegging E luiden als volgt:

*“[...] Als persoon die belast is met het uitvoeren van de opdrachten van coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk, zijn opdrachten tijdens het ontwerpfase van het bouwwerk hebben verwaarloosd en inzonderheid de uitvoering van de bepalingen van **artikel 17** van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers tijdens de uitvoering van hun werk te coördineren*

De werkpost van de voegwerken in de schachten werd niet beschreven in de ontwerp, - studie en uitwerkingsfase. Indien de algemene preventiebeginselen zouden in acht genomen zijn in deze fase, dan zou men bij de keuze voor een stelling in de schachtruimte, dienen te voorzien in een aangepaste stelling die zou toelaten dat men veilig in de schachtruimte zou kunnen werken. Voor het gebruik van bijvoorbeeld een aangepaste rolstelling zou op elke verdieping de horizontale schachtopening moeten dicht liggen met een voldoende draagkrachtige werkvloer op dezelfde hoogte van de vloerplaat zodat de rolstelling, van waarop zou gewerkt worden, in de schacht zou kunnen rijden.

Deze maatregelen zouden een collectieve bescherming kunnen verzekerd hebben, doch hiervoor werd niet geopteerd. De schacht was over de hele

lengte vrij, waarbij het gevaar op vallen op geen enkele manier werd weggenomen.

Derde beklaagde heeft in deze fase niet coördinerend opgetreden, heeft de gemaakte keuzen niet opgenomen in het veiligheids- en gezondheidsplan in toepassing van artikel 11,1° van het Koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, en heeft hierin evenmin specifieke preventiemaatregelen opgenomen zoals vereist door artikel 18, 2° van de Wet op het welzijn op het werk van 4 augustus 1996. Het veiligheids- en gezondheidsplan werd daarentegen eenzijdig opgesteld door derde beklaagde, zonder overleg, en voldoet niet omdat hierin de specifieke preventiemaatregelen met betrekking tot het werken in de schacht ontbreken.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED]

Het hof komt, na studie van alle stukken van het strafdossier, tot het oordeel dat [REDACTED] als professioneel veiligheidscoördinator, niet heeft voldaan aan de algemene zorgvuldigheidsplicht die op haar rustte nu vaststaat dat zij haar opdrachten onvoldoende secuur heeft uitgevoerd. Het hof komt tot dit oordeel op grond van de volgende motieven:

- [REDACTED] diende als veiligheidscoördinator erop toe te zien dat de verschillende bouwactoren op de site hun veiligheids- en preventiemaatregelen op elkaar afstemden. Het veiligheids- en gezondheidsplan is daarbij een belangrijk instrument. Uit het strafdossier blijkt dat [REDACTED] geen overleg pleegde met de andere bouwactoren vóór het opstellen van het veiligheids- en gezondheidsplan.
- [REDACTED] kwam pas tussen wanneer het bouwconcept al klaar was. Er waren geen besprekingen van de bouwkundige en technische keuzes in functie van de arbeidsveiligheid op de werf in de ontwerpfase. Dit heeft er ongetwijfeld toe geleid dat belangrijke gevaren niet zijn gedetecteerd en geremedieerd. Zo ook de werken in de nutsschacht waar het dodelijk arbeidsongeval later plaatsvond. Deze werkpost, waaronder het brandwerend voegwerk, werd niet beschreven in het veiligheids- en gezondheidsplan.

- Zelfs in de hypothese dat er niet moest gevoegd worden omwille van het gebruik van een specifiek bouwproduct, dan nog blijkt dat er te weinig preventieve aandacht was nu klaarblijkelijk andere bouwspelers, waaronder [REDACTED] (nog steeds in deze hypothese) niet wisten dat er niet gevoegd moest worden. Bovendien staat vast dat nog andere werken in de nutsschachten moesten uitgevoerd worden die evenmin enige aandacht kregen in de ontwerpfase.
- Er was tijdens de ontwerpfase geen coördinatie door [REDACTED]. Uit niets blijkt dat zij dit later nog heeft willen remediëren of alsnog een kritische analyse van de bouwplannen heeft gemaakt in overleg met de verschillende aannemers. Het feit dat [REDACTED] niet actief had geïnformeerd hoe de planning verliep en welke aannemer de werken in de nutsschacht zou uitvoeren, geeft blijk van een onvoldoende ernst bij de coördinatie.
- Een specifieke analyse, aangepast aan de bouwtechnische uitdagingen die het concept met zich meebracht, gebeurde niet. Er werden geen aan het concept aangepaste valpreventiemaatregelen besproken, gekozen en beschreven in het veiligheids- en gezondheidsplan. De werkpost van de voegwerken bleef onderbelicht. Het veiligheids- en gezondheidsplan was te vaag en was onvoldoende in detail uitgewerkt. De uitvoering van de verschillende werken in de nutsschachten was een technische uitdaging die nochtans meerdere gevaren met zich meebracht voor de arbeidsveiligheid van de werknemers van de opeenvolgende aannemers. Het onderstempelen van de schachten was technisch gezien geen optie en het louter aftimmeren van de opening aan de zijkant liet niet toe dat binnen in de schacht veilig werken werden uitgevoerd. Er was niet nagedacht over hoe hier een veilige werkmethode kon worden voorzien waarbij toch de voegwerken konden uitgevoerd worden.
- Er was niets vastgelegd in het veiligheids- en gezondheidsplan over hoe tussen de (onder-)aannemers moest omgegaan worden met de collectieve beschermingsmiddelen ter hoogte van de nutsschachten. Elke coördinatie daartoe ontbrak. Er waren geen afspraken of aanbevelingen gemaakt hoewel verschillende aannemers daar opeenvolgend werken moesten uitvoeren waarbij telkens aangepaste beschermingsmaatregelen nodig waren.

Deze feiten, die zich identificeren met de feiten zoals aanhangig gemaakt onder de oorspronkelijke telastlegging E, maken een schending uit van de algemene

zorgvuldigheidsnorm. Een normaal voorzichtig en redelijk veiligheidscoördinator zou de coördinatie op zich hebben genomen van de verschillende veiligheidsissues bij de totstandkoming van het concept. Daardoor is het valgevaar bij het specifieke voegwerk in de nutsschacht onderschat, waren er geen afspraken tussen de verschillende (onder-)aannemers gemaakt en was er niet in specifieke preventiemaatregelen, zoals een draagkrachtige werkvloer en kamersteiger, voorzien. Een normaal voorzichtig en redelijk veiligheidscoördinator zou in deze omstandigheden anders hebben gehandeld.

De feitelijke argumenten van [REDACTED] dat de voegwerken niet behoorden tot de opdracht van [REDACTED] overtuigen het hof niet. Het hof verwijst naar hetgeen is hierover reeds is uiteengezet onder de randnummers 09. tot en met 20. en 29. tot en met 31. van dit arrest. Deze motieven gelden hier onverkort. Bovendien blijft de vaststelling dat [REDACTED] zich als een onvoorzichtige veiligheidscoördinator heeft gedragen overeind in de hypothese dat van een specifiek bouwproduct gebruik werd gemaakt.

b) Feiten van de oorspronkelijke telastlegging F (zoals verbeterd)

De feiten van de oorspronkelijke telastlegging F (zoals verbeterd) luiden als volgt:

"[...]

Als coördinator verwezenlijking, zijn opdrachten tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk hebben verwaarloosd en inzonderheid de tenuitvoerlegging te coördineren van de algemene beginselen inzake preventie en veiligheid bij de technische of organisatorische keuzen met het oog op de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd evenals bij de raming van de duur van de uitvoering van deze verschillende werken of werkfasen

Namelijk, door tijdens de werken in de schacht de maatregelen inzake collectieve valbescherming die elk van de aanwezige werknemers en aannemers nemen niet op elkaar af te stemmen.

Om de binnenmuur in de schacht te kunnen bouwen dienden immers de oorspronkelijke leuning / balken weggenomen te worden die geplaatst waren door een eerdere aannemer, en diende vervolgens aangepaste collectieve valbescherming in de schacht voorzien te worden. Met betrekking tot de specifieke activiteit van het plaatsen van de gipsblokken

en het voegen in de kwestieuze schacht heeft zij geen maatregelen tot collectieve bescherming tegen vallen voorzien, en evenmin heeft zij hierbij coördinerend opgetreden.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer van [REDACTED]

Het hof komt, na studie van alle stukken van het strafdossier, tot het oordeel dat [REDACTED] als professioneel veiligheidscoördinator, niet heeft voldaan aan de algemene zorgvuldigheidsplicht die op haar rustte nu vaststaat dat zij onvoldoende inspanningen heeft geleverd om een daadwerkelijke coördinatie op de werf te verwezenlijken, in het bijzonder wat betreft de naleving van de algemene preventiemiddelen en de collectieve valbescherming bij de werken in de nutsschacht. Het hof komt tot dit oordeel op grond van de volgende motieven:

- [REDACTED] was te weinig op de werf aanwezig. Gezien er bij eerdere rondgangen telkens problemen waren met de collectieve valbeveiliging, waaronder ook aan de nutsschachten, kon verwacht worden dat een meer pertinente opvolging zou gebeuren. Uit het strafdossier blijkt niet dat [REDACTED] concreet op de werf opvolgde of de voorgestelde aanpassingen ook effectief en voldoende werden gerealiseerd. Uit haar optreden blijkt niet dat zij haar autoriteit als veiligheidscoördinator heeft aangewend om met impact de noodzakelijke wijzigingen gerealiseerd te zien.
- Nergens blijkt dat [REDACTED] enige vragen stelde bij de wijze waarop de technieken in de nutsschachten zouden worden geplaatst. De eigen vaststellingen over het gebrek aan collectieve valbescherming ter hoogte van de nutsschachten, leidden klaarblijkelijk niet tot een grotere alertheid over het verder veilig werken ter hoogte van deze onveilige werfzones. [REDACTED] bleef op dat punt passief en stelde geen vragen over welke werken nog moesten worden uitgevoerd en hoe de collectieve valbeveiliging daarbij kon gewaarborgd worden.
- [REDACTED] holde in een zekere zin achter de feiten aan waardoor een pertinente coördinatie niet mogelijk was. Er miste een proactieve aanpak van de werf 'De Zoete Vaart' waardoor belangrijke informatie, noodzakelijk voor

de coördinatie, aan haar voorbij ging, minstens laattijdig bij haar kwam. [REDACTED] hield zelf geen zicht op wie de verschillende (onder-)aannemers waren, zij was daarin nalatig. Zo was de aanwezigheid van [REDACTED] op de werf op 13 augustus 2020 een verrassing. Een meer proactieve houding had dit kunnen voorkomen.

- Eens op de hoogte dat [REDACTED] Constructions al bezig was met het uitvoeren van de werken in de nutsschachten, heeft [REDACTED] onvoldoende strikt opgevolgd of er wel voldoende valbescherming was voorzien. Ondanks de laattijdige kennis van de aanwezigheid van [REDACTED] Constructions op de werf, had [REDACTED] een veel stringenter houding kunnen aannemen en eisen dat de werken niet zouden doorgaan indien niet eerst in een aangepaste valbeveiliging was voorzien.
- [REDACTED] heeft niet nagegaan hoe de verschillende (onder-)aannemers van plan waren om werken in en rond de nutsschachten uit te voeren. Ze heeft daarin geen coördinerende rol opgenomen. Het hof verwijst ter zake naar de verklaringen van [REDACTED] projectleider van [REDACTED] Betonwerken.
- Het probleem van een efficiënte valbeveiliging voor de voegwerken in de nutsschacht was door [REDACTED] onvoldoende onderkend en onder de aandacht gebracht waardoor finaal geen aangepaste beschermingsmiddelen waren voorzien. Haar tussenkomsten waren beperkt maar ook te weinig decisie in het licht van de door haar vastgestelde terugkerende gevaren op de werf.

Deze feiten, die zich identificeren met de feiten zoals aanhangig gemaakt onder de oorspronkelijke telastlegging F (zoals verbeterd), maken een schending uit van de algemene zorgvuldigheidsnorm. Een normaal voorzichtig en redelijk veiligheidscoördinator zou meer proactief gehandeld hebben en concrete afspraken hebben tot stand gebracht en opgevolgd omtrent de te gebruiken collectieve beschermingsmiddelen. Een normaal voorzichtig en redelijk veiligheidscoördinator zou in deze omstandigheden anders hebben gehandeld.

c) Oorzakelijk verband

Het is duidelijk dat er sprake is geweest van nalatigheid in de zin van artikel 1383 (oud) BW. Het oorzakelijk verband tussen de vastgestelde onvoorzichtigheid in

hoofde van [REDACTED] en het overlijden van [REDACTED] is afdoende aangetoond. Het ongeval is het gevolg van een gebrek aan coördinatie van de preventieve aandacht in de ontwerpfase en een gebrek aan initiatief, ernst en pertinente opvolging van de preventiebeginselen, in het bijzonder rond de gekende problemen inzake collectieve valbeveiliging op de werf 'De Zoete Vaart'. Daardoor zijn niet de juiste collectieve veiligheidsmaatregelen genomen zoals een tijdelijke werkvloer en kamersteiger. [REDACTED] was nalatig en onvoorzichtig wat tot het ongeval en uiteindelijk de dood van [REDACTED] heeft geleid. Het feit dat [REDACTED] illegaal was tewerkgesteld en niet als werknemer op de werf was gemeld, is daarbij niet van belang.

Op het ogenblik van het ongeval bevond [REDACTED] zich onder het gezag van zijn werkgever. Het ongeval heeft bovendien alles te maken met zijn illegale tewerkstelling op de bouwwerf.

Wanneer de schade veroorzaakt is door samenlopende fouten, waaronder deze van het slachtoffer, mag degene die de schade heeft veroorzaakt niet tot de volledige vergoeding van de schade ten aanzien van de getroffen(e) veroordeeld worden. Bij het bepalen van de desgevallend gedeelde aansprakelijkheid voor de schade geleden door een werknemer, moet de fout van de werknemer in aanmerking genomen worden (Cass. 8 juni 2009, *Arr.Cass.* 2009, 1577).

De fout van het slachtoffer moet natuurlijk wel aangetoond worden. Dit is in deze zaak echter niet het geval.

Het hof wijst erop dat uit artikel 6 Wet Welzijn op het Werk voortvloeit dat iedere werknemer in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar zijn beste vermogen zorg moet dragen voor zijn eigen veiligheid.

[REDACTED] maakte geen enkele fout. Hij deed wat hem werd gevraagd met het gebrekkige materiaal dat ter beschikking was op de werf. Hij gaf gewoon uitvoering aan de beslissing, niet door hem genomen, om te voegen in de nutsschacht van buiten de schacht zonder dat er collectieve beveiligingsmaatregelen waren genomen. Hij volgde daarbij de instructies die hem door de ploegbaas van zijn werkgever waren gegeven. Het gebruik van een trapladder in plaats van een gewone ladder was echter een even onveilige methode die hem, gezien het gebrek aan collectieve beschermingsmiddelen, tot eenzelfde

gevaarlijke situatie had gebracht. Er was niets voorzien ter preventie van een val, zelfs niet nu bijkomende werken vanop hoogte werden afgesproken.

Deze concrete elementen indachtig is het geenszins aangetoond dat [REDACTED] [REDACTED] niet naar beste vermogen zorg zou hebben gedragen voor zijn eigen veiligheid. Hij heeft niet gehandeld op een wijze die in strijd was met enige relevante instructie van zijn werkgever of enige relevante veiligheidsmaatregel die hem was meegedeeld of waarvan hij op de werf kennis kon nemen.

46. **Met betrekking tot de fout of nalatigheid van [REDACTED]** Het hof gaat na in welke mate de handelingen die zich identificeren met de feiten zoals omschreven in de oorspronkelijke telastlegging G, bewezen zijn in hoofde van [REDACTED] en of deze handelingen een fout of nalatigheid uitmaken in de zin van artikel 1382 of 1383 (oud) BW.

a) **Feiten van de oorspronkelijke telastlegging G**

De feiten van de oorspronkelijke telastlegging G luiden als volgt:

"[...]

Als bouwdirectie belast met het ontwerp, haar aangestelde of lasthebber, in de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk de algemene preventiebeginselen bedoeld in de artikelen 5 en 15 van de hieronder vermelde wet van 4 augustus 1996 niet in acht genomen hebben, bij de bouwkundige, technische of organisatorische keuzen, in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden evenals bij de raming van de duur van de verwezenlijking van deze verschillende werken of werkfasen

Tijdens de ontwerpfase werd door vierde beklaagde de bouwkundige / technische keuze gemaakt om schachten voor nutsleidingen te tekenen bestaande uit silicaatstenen met daartussen een scheidingsmuur bestaande uit gipsblokken.

Gevolg van deze keuze was dat later tijdens de uitvoering van de werken, eerst drie wanden van de schacht in silicaatsteen moesten gebouwd worden door de aannemer ruwbouw, daarna dienden de brandgevoelige rookafvoerkanalen geplaatst te worden door de aannemer technieken, daarna volgde een aannemer voor de scheidingsmuur bestaande uit

gipsblokken, daarna volgde opnieuw één of meerdere aannemers technieken voor de overige nutsleidingen en tenslotte volgde dan de aannemer gipsblokken om de schachtwanden volledig dicht te maken.

Vierde beklaagde heeft tijdens de ontwerpfase de algemene preventiebeginselen niet in acht genomen, zodat deze werkzaamheden op hoogte door verschillende aannemers op een veilige manier zouden uitgevoerd worden.

Zij heeft tijdens de ontwerpfase, de bouwkundige keuzes niet besproken met de coördinator - ontwerp in het licht van de algemene preventiebeginselen.

Evenmin heeft zij specifieke preventiemaatregelen bepaald rekening houdende met de door haar gemaakte bouwkundige keuzen tijdens het ontwerp.

Met de omstandigheid dat de inbreuk gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer

Het hof komt, na studie van alle stukken van het strafdossier, tot het oordeel dat [REDACTED] als architect, niet heeft voldaan aan de algemene zorgvuldigheidsplicht die op haar rustte nu vaststaat dat zij *in de ontwerpfase* onvoldoende aandacht had voor de algemene preventiebeginselen en te weinig overlegde met de coördinator-ontwerp. Het hof komt tot dit oordeel op grond van de volgende motieven:

- Het veiligheids- en gezondheidsplan van de bouwplaats is het belangrijkste coördinatie-instrument voor de arbeidsveiligheid op meer complexe bouwwerven. Het bevat de maatregelen die kunnen voorkomen dat er risico's ontstaan die voortvloeien uit de wederzijdse inwerking en de opeenvolging van de activiteiten van de diverse tussenkomende partijen op de bouwplaats. Het bevat risicoanalyses, preventiemaatregelen, instructies voor de diverse tussenkomende partijen en een aantal administratieve inlichtingen.
- Het veiligheids- en gezondheidsplan van de werf 'De Zoete Vaart' betreft eerder een standaarddocument dat geen werf-specifieke analyses bevat of gevaren duidt. Het veiligheids- en gezondheidsplan is dermate vaag en algemeen opgesteld dat het vrijwel op om het even welke werf kan worden toegepast. Uit dit document blijkt geenszins dat bepaalde bouwtechnische concepten en de daarmee gepaard gaande werf-specifieke uitvoerings-

methodes zijn besproken. Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat geen enkele bijzonderheid.

- De voorgaande vaststelling is niet toevallig. Er waren namelijk geen besprekingen tussen [REDACTED] als architect en [REDACTED] als veiligheidscoördinator-ontwerp van de bouwkundige en technische keuzes in functie van de arbeidsveiligheid op de werf in de ontwerpfase. [REDACTED] kreeg de plannen doorgestuurd van [REDACTED] wanneer deze plannen al klaar waren. Uit niets blijkt dat dit naderhand nog geremedieerd is en er wel nog inhoudelijk overleg plaatsvond, bijvoorbeeld na het bekomen van de bouwvergunning. De mail van 14 december 2017 en het intern verslag van 10 januari 2018 tonen dit alvast niet aan. Dit heeft er ongetwijfeld mee toe geleid dat belangrijke bouwtechnische gevaren niet zijn gedetecteerd en geremedieerd in de ontwerpfase. Zo ook de voegwerken in de nutsschacht waar het dodelijk arbeidsongeval later plaatsvond.
- Dit is des te opvallender aangezien het bouwwerk door de smalle dubbele nutsschachten wel degelijk conceptueel een technische uitdaging bevatte, los van de vraag of dit al dan niet een standaardconcept betreft. Uit het strafdossier blijkt dat tijdens de ontwerpfase niet is stilgestaan bij de impact die deze wijze van construeren mogelijks kon hebben op het welzijn van de werknemers van de verschillende aannemers, die het bouwconcept moesten uitvoeren. Het staat vast dat bij de voorbereidingen van het concept te weinig aandacht is uitgegaan naar de wijze waarop het concept op een veilige wijze kon worden uitgevoerd. Minstens zijn de risicopunten niet op een professionele wijze in kaart gebracht en is er geen spoor dat daarover specifiek overleg met [REDACTED] is geweest.
- Zelfs wanneer ervan wordt uitgegaan dat het niet nodig was om voegwerken in de nutsschachten uit te voeren gezien gebruik werd gemaakt van een specifiek bouwproduct, dan nog was [REDACTED] nalatig nu zij er in dat geval voor had moeten zorgen dat de eigenschappen van dit specifiek bouwproduct voor de andere bouwactoren duidelijk was. Gezien het gebrek aan proactief overleg in de conceptfase was dit echter geenszins duidelijk en ging men er bij [REDACTED] van uit dat er moest gevoegd worden in de nutsschachten om een brandwerend resultaat te bekomen. Zelfs zo wordt uitgegaan van de hypothese dat er niet moest gevoegd worden, blijft het een feit dat de bouwkundige keuzes niet

besproken zijn met [REDACTED] waardoor belangrijke veiligheidsaspecten van het concept mis zijn ingeschat.

Deze feiten, die zich identificeren met de feiten zoals aanhangig gemaakt onder de oorspronkelijke telastlegging G, maken een schending uit van de algemene zorgvuldigheidsnorm. Een normaal voorzichtig en redelijk architect zou meer aandacht hebben gehad voor de algemene preventiebeginselen bij de totstandkoming van het concept. Minstens zou daarover een inhoudelijk overleg plaatsgevonden hebben met de coördinator-ontwerp, [REDACTED]. Daardoor zijn de werken in de nutsschacht mis ingeschat, en was niet in specifieke preventiemaatregelen, zoals een draagkrachtige werkvloer en kamersteiger, voorzien. Zelfs in de hypothese van [REDACTED] dat geen bijkomende voegwerken nodig waren, blijft het een feit dat in de conceptfase de risico's mis zijn ingeschat en daardoor onduidelijk bleven voor de overige bouwpartners. Evenmin is het relevant of het al dan niet gaat om een standaardconcept. Een normaal voorzichtig en redelijk architect zou in deze omstandigheden anders hebben gehandeld.

b) Oorzakelijk verband

Het is duidelijk dat er sprake is geweest van nalatigheid in de zin van artikel 1383 (oud) BW. Het oorzakelijk verband tussen de vastgestelde nalatigheden in hoofde van [REDACTED] en het overlijden van [REDACTED] is afdoende aangetoond. Het ongeval is het gevolg van het een gebrek aan aandacht voor de naleving van de algemene preventiebeginselen in de conceptfase. Er was bij het ontwerpen van het bouwwerk te weinig aandacht voor een veilige uitvoering en de impact van de bouwtechnische aspecten van de nutsschachten op de arbeidsveiligheid. Daardoor zijn niet de juiste collectieve veiligheidsmaatregelen genomen zoals een tijdelijke werkvloer en kamersteiger. [REDACTED] was nalatig en onvoorzichtig wat tot het ongeval en uiteindelijk de dood van [REDACTED] heeft geleid.

Op het ogenblik van het ongeval bevond [REDACTED] zich onder het gezag van zijn werkgever. Het ongeval heeft bovendien alles te maken met zijn illegale tewerkstelling op de bouwwerf.

Wanneer de schade veroorzaakt is door samenlopende fouten, waaronder deze van het slachtoffer, mag degene die de schade heeft veroorzaakt niet tot de volledige vergoeding van de schade ten aanzien van de getroffen(e) veroordeeld

worden. Bij het bepalen van de desgevallend gedeelde aansprakelijkheid voor de schade geleden door een werknemer, moet de fout van de werknemer in aanmerking genomen worden (Cass. 8 juni 2009, *Arr.Cass.* 2009, 1577).

De fout van het slachtoffer moet natuurlijk wel aangetoond worden. Dit is in deze zaak echter niet het geval.

Het hof wijst erop dat uit artikel 6 Wet Welzijn op het Werk voortvloeit dat iedere werknemer in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar zijn beste vermogen zorg moet dragen voor zijn eigen veiligheid.

■■■■■ maakte geen enkele fout. Hij deed wat hem werd gevraagd met het gebrekkige materiaal dat ter beschikking was op de werf. Hij gaf gewoon uitvoering aan de beslissing, niet door hem genomen, om te voegen in de nutsschacht van buiten de schacht zonder dat er collectieve beveiligingsmaatregelen waren genomen. Hij volgde daarbij de instructies die hem door de ploegbaas van zijn werkgever waren gegeven. Het gebruik van een trapladder in plaats van een gewone ladder was echter een even onveilige methode die hem, gezien het gebrek aan collectieve beschermingsmiddelen, tot eenzelfde gevaarlijke situatie had gebracht. Er was niets voorzien ter preventie van een val, zelfs niet nu bijkomende werken vanop hoogte werden afgesproken.

Deze concrete elementen indachtig is het geenszins aangetoond dat ■■■■■ niet naar best vermogen zorg zou hebben gedragen voor zijn eigen veiligheid. Hij heeft niet gehandeld op een wijze die in strijd was met enige instructie van zijn werkgever of enige relevante veiligheidsmaatregel die hem was meegedeeld of waarvan hij op de werf kennis kon nemen.

47. **De concrete vorderingen.** Verschillende tot aansprakelijkheid leidende feiten begaan door verschillende personen die éénzelfde schade veroorzaken, leidt tot de in solidum-gehoudenheid van de verschillende aansprakelijke personen. Dit betekent dat elke aansprakelijke persoon principieel door de benadeelde kan worden aangesproken tot de schadeloosstelling van het geheel.

■■■■■ zijn elk op zich aansprakelijk nu de individuele fouten in de zin van artikel 1382 (oud) BW van ■■■■■

en samenlopende onvoorzichtigheden in de zin van artikel 1383 (oud) BW van geleid hebben tot éézelfde schade.

a) **De vorderingen van KBC Verzekeringen**

Verzekeringen is overeenkomst artikel 46 en 47 van de Arbeidsongevallenwet gesubrogeerd in de rechten van de slachtoffer/rechthebbenden. Er werd met de nabestaanden van een overeenkomst-vergoeding ondertekend op 14 maart 2022. Deze overeenkomst werd door bekrachtigd op 6 december 2022.

Uit de stukken van blijkt dat zij als arbeidsongevallenverzekeraar van Constructions aan de nabestaanden van de volgende bedragen heeft betaald:

- begrafenis kosten ten bedrage van 3.402,30 euro;
- verplaatsingskosten lichaam ten bedrage van 410,00 euro;
- wettelijke intresten in toepassing van de Arbeidsongevallenwet ten bedrage van 98,92 euro;
- er werd een kapitaal rente gevestigd voor de weduwe van en zijn jongste kind ten bedrage van 517.302,62 euro.

De vordering van Verzekering gericht tegen en tot betaling van 1 euro provisioneel is gegrond. Zij zijn in solidum gehouden. De beslissingen over de intresten en de kosten worden aangehouden. Er wordt nog geen rechtsplegingsvergoeding toegekend.

b) **De vorderingen van in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon**

- voor zover gericht tegen

De eerste rechter wees de burgerlijke vordering van in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon als ongegrond af. Hij overwoog daartoe dat zij beiden rechthebbenden zijn in de zin van de artikelen 12 tot en met 17 van de Arbeidsongevallenwet en dat lich in de gegeven

omstandigheden ten aanzien van hen kan beroepen op de burgerlijke immunititeit als werkgever.

Met toepassing van het artikel 46, § 1 van de Arbeidsongevallenwet genieten de werkgever, zijn lasthebber of aangestelde immunititeit inzake burgerlijke aansprakelijkheid. Deze immunititeit verhindert dat het slachtoffer van een arbeidsongeval dat aanspraak kan maken op de wettelijke vergoedingen lastens de arbeidsongevallenverzekeraar, tevens een gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvordering zou kunnen instellen tegen de voor het ongeval aansprakelijke werkgever, diens lasthebber of aangestelde (C. BULTEEL, S. [REDACTED] en [REDACTED] “Arbeidsveiligheid en aansprakelijkheid”, in: X., *Aanwerven. Tewerkstellen. Ontslaan*, T302, 03).

Deze immunititeit is absoluut en geldt ongeacht de schade waarop de vordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid betrekking heeft (Cass. 26 september 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 95). Dat de gevorderde schade niet behoort tot de schadeposten waarvoor de arbeidsongevallenverzekeraar tussenkomt, doet daaraan geen afbreuk [REDACTED]

[REDACTED] “Overzicht van rechtspraak. Onrechtmatige daad: schade en schadeloosstelling (1993-2006)”, *TPR* 2007, 1357, nr. 70 e.v.). Zo verhindert de immunititeit dat het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden van de werkgever de vergoeding van zijn morele schade vordert (Arbitragehof 1 maart 2001, nr. 31/2001, *BS* 17 mei 2001).

In het artikel 46, § 1 van de Arbeidsongevallenwet worden een aantal uitzonderingen voorzien op de immunititeit, waaronder het geval waarin de werkgever het arbeidsongeval opzettelijk heeft veroorzaakt of indien hij opzettelijk een ongeval heeft veroorzaakt dat een arbeidsongeval tot gevolg had (artikel 46, §1, 1°) en het geval waarin de werkgever door de sociale inspectie in gebreke werd gesteld omwille van een zwaarwichtige overtreding van de welzijnsreglementering (46, §1, 7°).

Er is slechts sprake van opzet in de zin van het artikel 46, §1, 1° van de Arbeidsongevallenwet, indien de werkgever het ongeval willens en wetens heeft teweeggebracht, ook al heeft hij de gevolgen hiervan niet gewild (Luik 27 mei 2007, *For. Ass.* 2008, afl. 87, 148, noot L. VAN GOSSUM). Een grove nalatigheid is niet gelijk aan opzet (Cass. 20 september 1977, *Arr. Cass.* 1978, 86, *Pas.* 1978, I, 80, *RW* 1978-79, 2363). Er is evenmin sprake van opzet, wanneer de werkgever

nalaat de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen te treffen uit bekommernis voor het rendement van de onderneming en er in het verleden ook reeds bijna een ongeval was gebeurd (Antwerpen 16 februari 2005, *RGAR* 2007, afl. 2, 14.228, noot M. MARECHAL) of wanneer de elementaire veiligheidsregels vrijwillig werden geschonden (Bergen 9 mei 2019, *Dr.pén.entr.* 2019, afl. 3, 221).

De uitzondering voorzien in het artikel 46, §1, 7° van de Arbeidsongevallenwet is alleen voorhanden, indien aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is:

- inhoudelijke voorwaarden: de werkgever heeft de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk zwaarwichtig overtreden en heeft de werknemer daardoor aan het risico van arbeidsongevallen blootgesteld;
- formele voorwaarden: de sociale inspectie 1) had de werkgever reeds schriftelijk gewezen op het gevaar waaraan hij de werknemers blootstelt, 2) heeft meegedeeld welke overtredingen werden vastgesteld en 3) heeft passende maatregelen voorgeschreven.

Bovendien is vereist dat er een band bestaat tussen de overtreding waarvoor de inspectiediensten voorafgaandelijk een ingebrekestelling hebben opgesteld en de uiteindelijke zwaarwichtige overtreding die het arbeidsongeval heeft veroorzaakt (Cass. 31 januari 2017, *Soc. Kron.* 2019, afl. 10, 325, Gent 22 april 2010, C/553/10, *onuitg.*).

Aangezien [REDACTED] rechthebbenden zijn in de zin van resp. de artikelen 12, lid 1, §1 en 13, §1 van de Arbeidsongevallenwet, kan de werkgever van het slachtoffer zich in de regel ten aanzien van hen op zijn burgerlijke immuniteit beroepen.

[REDACTED] was in dienst van [REDACTED] de zaakvoerder en dus lasthebber is. Hij geniet dan ook in de regel van de burgerlijke immuniteit. Het feit dat [REDACTED] geen geldige arbeidsovereenkomst had en illegaal was tewerk gesteld, verandert hier niets aan.

De immuniteit van de [REDACTED] kan slechts worden doorbroken, indien één van de uitzonderingen voorzien in het artikel 46, § 1 van de Arbeidsongevallenwet voorhanden is. De eerste rechter oordeelde terecht dat niet is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van de uitzonderingsgevallen. Er

is dan ook geen reden om de immuniteit van [REDACTED] te doorbreken.

De vorderingen van [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] zijn ongegrond voor zover ze gericht zijn tegen [REDACTED]

- voor zover gericht tegen [REDACTED]

De vorderingen van [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] die gericht zijn tegen [REDACTED] zijn in de hierna bepaalde mate gegrond. Deze partijen kunnen zich niet beroepen op de burgerlijke immuniteit.

Ten aanzien van derden die noch de werkgever, noch diens lasthebbers of aangestelden zijn, geldt het gemeen recht onverminderd: die derden kunnen door het slachtoffer van een arbeidsongeval of door zijn rechthebbenden worden aangesproken indien zij voor dit ongeval aansprakelijk zijn.

Het feit dat [REDACTED] geen geldige arbeidsovereenkomst had en niet over een verblijfsrecht in België van meer dan drie maanden beschikte, doet geen afbreuk aan het recht van zijn nabestaanden op integrale vergoeding van de schade. De discussie of deze tewerkstelling illegaal was, is irrelevant. De illegale tewerkstelling is voor wat betreft het recht op schadevergoeding zonder enige invloed.

De Arbeidsongevallenwet streeft ernaar het slachtoffer of zijn rechthebbenden integrale vergoeding van de geleden schade te waarborgen, maar tevens te vermijden dat tweemaal vergoeding wordt bekomen voor dezelfde schade. Er bestaat dan ook een verbod van cumulatie van de arbeidsongevallenvergoeding met de vergoeding die verschuldigd is op grond van het gemeen recht voor dezelfde schade.

Het cumulatieverbod heeft tot gevolg dat een gemeenrechtelijke vordering van het slachtoffer of van zijn rechthebbenden slechts betrekking kan hebben op de vergoeding van de schade die niet wordt gedekt door de arbeidsongevallenregeling. In de eerste plaats moet dan ook worden nagegaan welke schade niet wordt gedekt door de arbeidsongevallenverzekeraar.

Wanneer volgens de criteria van de Arbeidsongevallenwet geen vergoeding wordt toegekend voor de schade waarvoor het slachtoffer naar gemeen recht vergoeding vordert, heeft het slachtoffer jegens de aansprakelijke recht op integrale vergoeding van deze schade mits zij met toepassing van het gemeen recht bewezen is. Het betreft bv. schade aan goederen, morele schade (pijn, pretium doloris, pretium voluptatis, pretium affectionis, esthetische schade zonder weerslag op het arbeidsvermogen,...) en extraprofessionele schade (bv. huishoudelijke schade, derving van inkomsten uit een andere beroepsactiviteit of na de pensioenleeftijd) of om lichamelijke schade die niet wordt vergoed in de arbeidsongevallenregeling (bv. omdat het loon van het slachtoffer de begrenzing gesteld voor het basisloon te boven gaat).

Het vorderingsrecht van het slachtoffer/nabestaanden van een arbeidsongeval tegen de aansprakelijke derde is echter niet alleen beperkt wat de schadeposten betreft, maar ook wat betreft zijn omvang. Het slachtoffer/nabestaanden kan van de voor het ongeval aansprakelijke derde slechts vergoeding vorderen wanneer de volgens het gemeen recht berekende vergoeding meer bedraagt dan de schadeloosstelling die op grond van de Arbeidsongevallenwet wordt toegekend en enkel voor het verschil.

Om dit verschil te berekenen moet een vergelijking gemaakt worden tussen de vergoedingen berekend volgens de regels van het gemeen recht en de vergoedingen berekend volgens de regels van de Arbeidsongevallenwet en dit voor elke schadepost afzonderlijk.

De vordering van het slachtoffer kan maar toegekend worden ten belope van het positieve verschil tussen de ontvangen vergoeding van de arbeidsongevallen-verzekeraar en de vergoeding waarop hij in gemeen recht aanspraak kan maken, het zogenaamde surplus of excedent.

Bij de vergelijking van de berekening van de vergoeding voor inkomstenverlies moet ervan uitgegaan worden dat de gemeenrechtelijke vergoeding die bepaald wordt op grond van de lucratieve levensduur van de getroffene dezelfde schade dekt als het kapitaal dat wordt gevestigd op grond van de Arbeidsongevallenwet, berekend op basis van de volledige statistische overlevingsduur. Bij de bepaling van de gemeenrechtelijke vergoeding toekomende aan de getroffene of zijn rechthebbende moet dus het volledige kapitaal gevestigd in wet, in mindering worden gebracht van deze vergoeding. Ook ingeval de schadelijder vergoeding

vordert voor de schade ingevolge het verlies van de inkomsten van zijn overleden partner moet bij de berekening van het excedent toekomende aan de overlevende partner, de rente die de arbeidsongevallenverzekeraar heeft betaald voor de kinderen, in mindering worden gebracht van de gemeenrechtelijke vergoeding. Deze vergoeding die het gedeelte van de inkomsten omvat dat de overleden partner besteedde aan het onderhoud en de opvoeding van de minderjarige kinderen waarvoor de overlevende partner verder instaat, heeft immers betrekking op dezelfde schade als deze die gedekt wordt door de arbeidsongevallenrente toegekend aan de minderjarige kinderen.

Het hof overloopt de verschillende schadeposten:

- de begrafeniskosten

Uit de stukken bijgebracht door [REDACTED] blijkt dat zij 4.800,00 euro betaalde voor de begrafenis van haar overleden echtgenoot, [REDACTED]. Dit zijn de werkelijke kosten.

Het hof stelt vast dat effectief een drievoud van de prijs van de concessie is betaald aan de gemeente Anderlecht. Dit blijkt immers uit de factuur van de begrafenisondernemer.

Er was reeds een forfaitaire tussenkomst van de arbeidsongevallenverzekeraar [REDACTED]. Verzekeringen ten bedrage van 3.402,30 euro. Het saldo bedraagt 1.397,77 euro.

De uitgaven zijn niet buitensporig en worden gestaafd aan de hand van een concreet stuk. Er zijn geen valabele redenen om dit bedrag te matigen. De hypothesen van de vervroegde betaling zoals voorzien in de Indicatieve Tabel 2024 zijn in de concrete omstandigheden van deze zaak te weinig zeker gezien de nog vrij jonge leeftijd van het slachtoffer en [REDACTED] op het ogenblik van het ongeval zodat het hof er geen rekening mee houdt.

[REDACTED] zijn in solidum gehouden om het bedrag van 1.397,77 euro te betalen aan [REDACTED] in eigen naam ten titel van begrafeniskosten.

- medische en paramedische kosten van [REDACTED]

Het staat buiten kijf dat het plotse overlijden van [REDACTED] een ernstige psychologische schok moet hebben teweeg gebracht. Het hof oordeelt dat het bewezen voorkomt dat begeleiding en therapie door een psychologe noodzakelijk waren en zijn.

Het feit dat [REDACTED] een beroep deed en doet op een *Braziliaanse* psycholoog is naar het oordeel van het hof niet relevant. [REDACTED] brengt voldoende stukken bij, zowel inhoudelijk als financieel, waaruit het bestaan en de omvang van deze kosten blijken. Het recent psychologisch rapport met betrekking tot [REDACTED] de overeenkomst met de psycholoog en de betalingsbewijzen maken het bestaan en de omvang van deze kosten voldoende aannemelijk (zie stukken 13, 14, 15, 20 en 26 bundel [REDACTED]). Deze kosten zijn geenszins buitensporig in vergelijking met de kostprijs van een Belgische psycholoog. Het hof oordeelt dat de kosten voor psychologische bijstand in oorzakelijk verband staan tot de nalatigheden in de zin van artikel 1383 (oud) [REDACTED]

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

[REDACTED] zijn in solidum gehouden om het bedrag van 1.176,75 euro te betalen aan [REDACTED] in eigen naam ten titel van medische en paramedische kosten. Er wordt een voorbehoud verleend voor toekomstige bijstand van een psycholoog.

- medische en paramedische kosten van [REDACTED]

Het staat buiten kijf dat het plotse overlijden van [REDACTED] een ernstige psychologische schok moet hebben teweeg gebracht. Het hof oordeelt dat het voldoende bewezen voorkomt dat begeleiding en therapie door een psychologe noodzakelijk waren en zijn. Het recent psychologisch rapport met betrekking tot [REDACTED] en het attest van de behandelende psycholoog maken het bestaan en de omvang van deze kosten voldoende aannemelijk (zie stukken 24 en 25 bundel [REDACTED])

Het feit dat [REDACTED] een beroep deed en doet op een *Braziliaanse* psycholoog is naar het oordeel van het hof niet relevant. [REDACTED]

_____ brengt voldoende stukken bij, zowel inhoudelijk als financieel, waaruit het bestaan en de omvang van deze kosten blijken. Deze kosten zijn geenszins buitensporig in vergelijking met de kostprijs van een Belgische psycholoog. Het hof oordeelt dat de kosten voor psychologische bijstand in oorzakelijk verband staan tot de nalatigheden in de zin van artikel 1383 (oud) BW van _____

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

[REDACTED] zijn in solidum gehouden om het bedrag van 1.929,39 euro te betalen aan [REDACTED] in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] ten titel van medische en paramedische kosten.

- schade wegens het verlies van het inkomen van

Wanneer het slachtoffer overlijdt ingevolge een onrechtmatige daad, bestaat de schade die zijn overlevende echtgenote lijdt, onder meer in het derven van de inkomsten van het overleden slachtoffer die haar persoonlijk ten goede kwamen.

_____ vordert in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon _____ een schadevergoeding gelijk aan een bedrag van 69.883,00 euro. Dit is het surplus bekomen na aftrek van wat van de arbeidsongevallenverzekeraar is uitgekeerd/als kapitaal is gevestigd, rekening houdend met het aandeel van het persoonlijk onderhoud van _____

In haar berekeningen gaat deze burgerlijke partij uit van een voltijdse tewerkstelling en een hypothetisch loon van het slachtoffer [REDACTED] berekend op basis van categorie 1A van het paritair comité 124. Rekening houdend met alle bijkomende vergoedingen berekent zij een hypothetisch jaarloon van 41.393,75 euro.

Het hof stelt vast dat deze burgerlijke partij enkel simulatiegegevens bijbrengt, zonder enig bewijskrachtig stuk waaruit de reële schade kan worden afgeleid. Het summier attest van de Braziliaanse werkgever van [REDACTED] geeft geen nadere informatie over het werkelijke loon dat hij daar verdiende. Dit stuk spreekt bovendien enkel over de periode van 1 maart 1980 tot en met 20 februari 2019. Voor de periode voorafgaand aan het dodelijk arbeidsongeval

hem overkomen op 21 augustus 2020, liggen geen loonbewijzen voor. Nu geen concrete bewijskrachtige evaluatie van de schade wegens het verlies van inkomsten van [REDACTED] mogelijk is, is het hof van oordeel dat het verlies aan inkomen van [REDACTED] integraal vergoed werd door de arbeidsongevallenverzekeraar. De vordering is ongegrond.

Een verlies aan pensioenrechten wordt niet aannemelijk gemaakt. Er wordt geen voorbehoud verleend.

- schade geleden door het verlies aan bijdrage in de huishoudelijke activiteiten

De huishoudelijke schade die door de overlevende partner wordt geleden, kan volgens de indicatieve tabel 2024 worden berekend op basis van het aandeel van het slachtoffer in de huishoudelijke activiteiten voor zijn overlijden, hetzij op basis van een globale huishoudelijke gezinswaarde van 30,00 euro voor een huishouden zonder kinderlast, te verhogen met 10,00 euro per kind ten laste.

Het hof past deze tarieven aan in functie van de bijdrage die elke partner in het huishouden levert. De indicatieve tabel gaat uit van een verdeling in 65% voor de vrouw en 35% voor de man. Het hof stelt vast dat [REDACTED] de enige kostwinner was terwijl de burgerlijke partij [REDACTED] geen bewijzen bijbrengt van enige activiteiten buitenshuis. Het hof leidt uit deze concrete omstandigheden af dat het aandeel van [REDACTED] in de huishoudelijke taken hoger was dan in het standaard refertegezin zoals opgenomen in de indicatieve tabel. Een verdeling van 75% voor [REDACTED] en 25% voor de overleden [REDACTED] is meer accuraat in die gegeven omstandigheden.

Dit forfait wordt vervolgens berekend in hoofde van diegene die de minst lange levensduurverwachting heeft. Er wordt ook rekening gehouden met de voorzienbare evolutie van de samenstelling van het kerngezin. Op dat punt splitst het hof de berekening van de schadevergoeding huishoudelijke schade op naar gelang het aantal jaren dat de kinderen mee het kerngezin vormden en vormen, namelijk totdat zij de leeftijd van 25 jaar (zullen) hebben bereikt.

Verder houdt het hof rekening met het aandeel uit hoofde van het persoonlijke onderhoud van het slachtoffer. In de regel wordt dit aandeel berekend in functie van de globale economische huishoudelijke waarde van het gezin en vervolgens

in mindering gebracht van de economische huishoudelijke waarde van het slachtoffer. Bij gebrek aan concrete beoordelingselementen begroot het hof dit aandeel forfaitair op 20% in het geval van een gezin zonder kinderlast en op 15% indien het gezin minstens één kind telt, zoals geadviseerd in de indicatieve tabel.

Toegepast betekent dit voor de huishoudelijke schade geleden door [REDACTED]

- (i) Het basisbedrag bedraagt volgens de indicatieve tabel 2024 30,00 euro, meer 10 euro per kind gebracht op 50,00 euro. Het bedrag van 50,00 euro telt voor de eerste periode, namelijk de vier jaar dat [REDACTED] samen met [REDACTED] het kerngezin vormden. Dit bedrag wordt herleid naar 40,00 euro voor de tweede periode van twaalf jaar dat enkel [REDACTED] samen met [REDACTED] het kerngezin vormde en zal vormen. De resterende jaren zijn de derde periode en worden verrekend aan een basisbedrag van 30,00 euro.
- (ii) Berekening verlies aandeel in huishouden in de eerste periode aan 25% van 50,00 euro = 12,50 euro. Berekening verlies aandeel in huishouden in de tweede periode aan 25% van 40,00 euro = 10,00 euro. Berekening verlies aandeel in huishouden in de derde periode aan 25% van 30,00 euro = 7,50 euro.
- (iii) Berekening besparing persoonlijk onderhoud man in de eerste periode: 15% (aandeel met kinderen) van 50,00 euro = 7,50 euro. Berekening besparing persoonlijk onderhoud man in de tweede periode: 15% (aandeel met kinderen) van 40,00 euro = 6,00 euro. Berekening besparing persoonlijk onderhoud man in de derde periode: 15% (aandeel met kinderen) van 30,00 euro = 4,50 euro.
- (iv) Eindberekening bedrag per dag: forfait eerste periode: 12,50 euro – 7,50 euro = 5,00 euro. Eindberekening bedrag per dag: forfait tweede periode: 10,00 euro – 6,00 euro = 4,00 euro. Eindberekening bedrag per dag: forfait derde periode: 7,50 euro - 4,50 euro = 3,00 euro

De kapitalisatiemethode wordt toegepast aan 1% wat betekent dat, rekening houdend met de prospectieve mediaanlevensduur van [REDACTED] van 32,13 jaar (tabel Schryvers) de kapitalisatiecoëfficiënt van 27,362 bedraagt.

Het bedrag aan huishoudelijke schade in hoofde van [REDACTED] voor de eerste periode wordt berekend als volgt: 5,00 euro x 365 x 4 jaar = 7.300,00 euro.

Het bedrag aan huishoudelijke schade in hoofde [REDACTED] voor de tweede periode wordt berekend als volgt: 4,00 euro x 365 x 12 jaar = 17.520,00 euro.

Het bedrag aan huishoudelijke schade in hoofde van [REDACTED] voor de derde periode wordt berekend als volgt: 3,00 euro x 365 x 11,362 jaar (saldo prospectieve mediaanduur van 27,362 jaar – 4 jaar – 12 jaar) = 12.441,39 euro.

Het bedrag aan huishoudelijke schade in hoofde [REDACTED] bedraagt in totaal 37.261,39 euro.

[REDACTED] vorderde afzonderlijk huishoudelijke schade geleden in eigen naam ten bedrage van 33.115,00 euro en huishoudelijke schade ten bedrage van 6.284,50 euro geleden door haar minderjarige zoon [REDACTED] vorderde afzonderlijk nog huishoudelijke schade ten bedrage van 1.541,40 euro.

Het totaal bedrag van 37.261,39 euro, zoals hoger door het hof begroot, houdt reeds rekening met het verlies aan huishoudelijke hulp geleden door [REDACTED]. Er is geen andere, afzonderlijke huishoudelijke schade in hoofde van [REDACTED] aangetoond. De verhoging van het basisbedrag toegekend aan [REDACTED] in de jaren waarin [REDACTED] inwoonde compenseert de verhoogde inspanningen die in het huishouden toen noodzakelijk waren en waarvan wordt uitgegaan dat [REDACTED] deze leverde. Het hof blijft binnen wat gevorderd was nu het totaal gevorderde bedrag huishoudelijke schade van de burgerlijke partijen 40.940,90 euro bedroeg (33.115,00 euro + 6.284,50 euro + 1.541,40 euro) en in zijn geheel door dit hof 37.261,39 euro wordt toegekend ten titel van huishoudelijke schade.

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

_____ zijn in solidum gehouden om het bedrag van 37.261,39 euro te betalen aan _____ ten titel van huishoudelijke schade. Dit bedrag compenseert de huishoudelijke meerinspanningen geleverd door _____ in de periode dat _____ nog thuis woonden en zullen wonen.

- morele schade van _____ in eigen naam

Deze burgerlijke partij is de echtgenote van het slachtoffer _____. Zij woonde tot op de dag van het ongeval samen met hem. Het slachtoffer maakte deel uit van haar gezin. Er bestond met zekerheid een sterke affectieve band tussen hen. Het overlijden van _____ heeft onmiskenbaar pijn, verdriet en leed veroorzaakt bij deze burgerlijke partij. Zij verloor onverwacht en onherroepelijk haar echtgenoot. Het overlijden van _____ is een extreem groot verlies dat zij moet verwerken.

Het hof stelt de vergoeding voor deze morele schade, die eigenlijk onmogelijk geldelijk kan worden becijferd, naar redelijkheid en billijkheid vast op 17.500 euro. Het hof hield hierbij rekening met alle relevante omstandigheden zoals vermeld in de conclusies van deze burgerlijke partij en de richtinggevende bedragen zoals opgenomen in de indicatieve tabel van 2024. Het hof houdt rekening met de tragische omstandigheden van het ongeval, de wijze waarop zij kennis moest nemen van het ongeval en het feit dat zij thans als alleenstaande ouder in België verder moet.

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

_____ zijn in solidum gehouden om het bedrag van 17.500 euro te betalen aan _____ in eigen naam ten titel van morele schadevergoeding.

- morele schade van _____ in naam van haar minderjarige zoon _____

Deze burgerlijke partij vordert in haar hoedanigheid van moeder van de minderjarige _____ een morele schadevergoeding voor zijn verlies van zijn vader, het slachtoffer _____

woonde tot op de dag van het ongeval samen met hem. Het slachtoffer maakte deel uit van zijn gezin. Er bestond zeker een affectieve band tussen hen. Het overlijden van [REDACTED] heeft onmiskenbaar pijn, verdriet en leed veroorzaakt bij deze burgerlijke partij. [REDACTED] verloor onverwacht en onherroepelijk zijn vader en dit terwijl [REDACTED] op dit ogenblik nog maar zeven jaar oud was, nog niet zo lang in een vreemd land was toegekomen, in een onzeker verblijfsstatuut. Het overlijden van [REDACTED] is een extreem groot verlies dat [REDACTED] moet verwerken.

Het hof stelt de vergoeding voor deze morele schade, die eigenlijk onmogelijk geldelijk kan worden becijferd, naar redelijkheid en billijkheid vast op 15.000 euro. Het hof hield hierbij rekening met alle relevante omstandigheden, waaronder de jonge leeftijd van [REDACTED] en de richtinggevende bedragen zoals opgenomen in de indicatieve tabel van 2024.

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

[REDACTED] zijn in solidum gehouden om het bedrag van 15.000 euro te betalen aan [REDACTED] in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] ten titel van morele schadevergoeding.

c) **De vorderingen van [REDACTED]**

De immuniteit kan slechts worden ingeroepen tegen het slachtoffer en zijn “rechthebbenden”. Het gaat over de personen bedoeld in de artikelen 12 tot 17 van de Arbeidsongevallenwet die recht hebben op de vergoedingen waarin die wet voorziet (Cass. 21 mei 2002, RW 2002-03, 941). Bedoeld worden de personen die in de voornoemde artikelen als rechthebbende genoemd worden en ook daadwerkelijk recht hebben op vergoedingen krachtens de arbeidsongevallenwet (G. HULLEBROECK, “Arbeidsongevallen”, in X., *Handboek Letselschade Gemeen Recht*, Wolters Kluwer, Mechelen, losbl., F.I.2/15).

[REDACTED] is geen “rechthebbende” in de zin van de artikelen 12 tot 17 van de Arbeidsongevallenwet zodat zij haar vorderingen principieel ook kan richten tegen [REDACTED]. Het hof overloopt de verschillende schadeposten:

- medische kosten

[REDACTED] vordert een bedrag van 1.179,55 euro wegens ziekenhuiskosten. Deze kosten zijn volgens deze burgerlijke partij het rechtstreekse gevolg van het overlijden van haar vader, [REDACTED]

Het hof stelt vast dat het medisch verslag zoals gevoegd aan het dossier als stuk 11 in het bundel van de burgerlijke partijen geen aanwijzingen bevat dat de opname op 22 april 2021 in verband staat met enig chronisch pijnprobleem dat in verband kan worden gebracht met het verlies van haar vader. Uit het verslag blijkt dat er sprake is van migraineaanvallen, koorts, sinusitis en een vermoeden dat de klachten hun oorsprong vinden in een COVID-besmetting.

Het hof oordeelt dat deze burgerlijke partij onvoldoende aannemelijk maakt dat deze ziekenhuisopname en de daarmee gepaard gaande kosten in oorzakelijk verband staan met het dodelijk arbeidsongeval overkomen aan haar vader, [REDACTED]

Deze vordering is ongegrond.

- schade wegens het verlies van het inkomen van [REDACTED]

[REDACTED] vordert een bedrag van 33.115,00 euro wegens het verlies van het inkomen van haar vader [REDACTED]

In haar berekeningen gaat deze burgerlijke partij uit van een voltijdse tewerkstelling en een hypothetisch loon van het slachtoffer voor een voltijdse tewerkstelling vergoed op basis van categorie 1A van het paritair comité 124. Rekening houdend met alle bijkomende vergoedingen komt dit neer op een hypothetisch jaarloon van 41.393,75 euro.

Het hof stelt vast dat deze burgerlijke partij enkel simulatiegegevens bijbrengt, zonder enig bewijskrachtig stuk waaruit de reële schade kan worden afgeleid. Het summier attest van de Braziliaanse werkgever van [REDACTED] geeft geen nadere informatie over het werkelijke loon dat hij daar verdiende. Dit stuk spreekt bovendien enkel over de periode van 1 maart 1980 tot en met 20 februari 2019. Voor de periode voorafgaand aan het dodelijk arbeidsongeval hem overkomen op 21 augustus 2020, liggen geen loonbewijzen voor. Nu geen

concrete bewijskrachtige evaluatie van de schade wegens het verlies van inkomsten van [REDACTED] mogelijk is, is het hof van oordeel dat het verlies aan inkomen van [REDACTED] integraal vergoed werd door wat de arbeidsongevallenverzekeraar uitbetaalde aan [REDACTED]. [REDACTED] kan voor dit hof ook niet aannemelijk maken dat zij in eigen hoofde een persoonlijk voordeel genoot/zou genieten van de inkomsten van haar vader die niet ook reeds gecompenseerd worden door de schadevergoeding die door de arbeidsongevallenverzekeraar is betaald.

Deze vordering is ongegrond.

- morele schade

Deze burgerlijke partij is de meerderjarige dochter van het slachtoffer [REDACTED]. Zij woonde tot op de dag van het ongeval samen met hem. Het slachtoffer maakte deel uit van haar gezin. Er bestond een sterke affectieve band tussen hen. Het overlijden van [REDACTED] heeft onmiskenbaar pijn, verdriet en leed veroorzaakt bij deze burgerlijke partij. Zij verloor onverwacht en onherroepelijk haar vader en dit terwijl zij op dit ogenblik slechts 19 jaar oud was, nog niet zo lang in een vreemd land was toegekomen, in een onzeker verblijfsstatuut. Het overlijden van [REDACTED] is een extreem groot verlies dat zij moet verwerken.

Het hof stelt de vergoeding voor deze morele schade, die eigenlijk onmogelijk geldelijk kan worden becijferd, naar redelijkheid en billijkheid vast op 15.000 euro. Het hof hield hierbij rekening met alle relevante omstandigheden, waaronder haar jeugdige leeftijd, het verdriet bij weerkaatsing van haar moeder, de omstandigheden waarin haar het ongeval werd gemeld. Daarnaast houdt het hof rekening met de richtinggevende bedragen zoals opgenomen in de indicatieve tabel van 2024.

Deze schade is niet vergoed door de arbeidsongevallenverzekeraar.

[REDACTED] zijn in solidum gehouden om het bedrag van 15.000 euro te betalen aan [REDACTED] ten titel van morele schadevergoeding.

48. De overige middelen en argumenten van de burgerlijke partijen en de partijen [REDACTED] op burgerlijk gebied, zijn niet van aard om het hof tot een ander standpunt te brengen.
49. [REDACTED] zijn gehouden tot het betalen van een gezamenlijke rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partijen [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] van 4.200,00 euro voor de procedure in eerste aanleg en 4.709,30 euro voor de beroepsprocedure (geïndexeerd bedrag).

Dit in toepassing van artikel 162bis W. Sv. (ingevoegd door art. 9 van de wet van 21.04.2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, B.S. 31.05.2007) en de bepalingen van het KB van 26.10.2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Ger. W. en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21.04.2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat (B.S. 09.11.2007) kent het hof een rechtsplegingsvergoeding toe.

IV. Beslissingen

HET HOF, DERDE KAMER, beslissend

**op tegenspraak tegenover [REDACTED] en
op tegenspraak tegenover de burgerlijke partijen [REDACTED] Verzekeringen, [REDACTED]
[REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED]**

Met eenparigheid van stemmen (artikel 211bis Sv.)

Alle andere en strijdige conclusies van de hand wijzend als niet gegrond,

Verklaart het hoger beroep van de burgerlijke partijen [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED] op strafgebied niet ontvankelijk.

Verklaart alle overige hogere beroepen op straf- en op burgerlijk gebied ontvankelijk.

Oordeelt thans als volgt:

IV.A. OP STRAFGEBIED

IV.A.1. Bestrafing en bijkomende veroordelingen

- Verbetert de materiële vergissing zoals hoger in dit arrest (randnummer 24.) vermeld;
- Stelt vast dat de vrijspraken van [REDACTED] bij gebrek aan hoger beroep, ondertussen definitief zijn geworden.
- Stelt vast dat de feiten van de telastleggingen A, B en H bewezen zijn gebleven in hoofde van [REDACTED]
- Hervormt het beroepen vonnis in hoofde van [REDACTED] wat betreft de bestrafing. Er wordt geen opschorting van de uitspraak meer verleend, maar een **geldboete** opgelegd van **3.000,00 euro** (x 70 opdecimen gebracht op 24.000,00 euro), waarvan de tenuitvoerlegging voor de helft, zijnde 1.500 euro (x 70 opdecimen gebracht op 12.000 euro) wordt bekleed met de gunst van het gewone uitstel gedurende 3 jaar.
- Bevestigt het beroepen vonnis wat betreft de bijkomende veroordelingen, met dien verstande dat:
 - de bijzondere forfaitaire vergoeding wordt geactualiseerd naar **62,37 euro**;
 - de bijdrage tweedelijsbijstand wordt geactualiseerd naar **26,00 euro**.
- Veroordeelt [REDACTED] bijkomend tot het betalen van de solidariteitsbijdrage, begroot op **250,00 euro**, en tot de kosten, gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie in graad van hoger beroep, zoals alhier tot op heden begroot op **368,27 euro**.

IV.B. OP BURGERLIJK GEBIED

Verklaart het hoger beroep van [REDACTED] ontvankelijk, maar ongegrond.

Verklaart het hoger beroep van [REDACTED] Verzekeringen ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond.

Verklaart het hoger beroep van [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige [REDACTED] ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond.

Hervormt het beroepen vonnis en beslist opnieuw:

- Veroordeelt [REDACTED] in solidum tot het betalen van 1 euro provisioneel aan KBC Verzekeringen.
- Veroordeelt [REDACTED] in solidum tot het betalen van de volgende schadevergoedingen aan [REDACTED] in eigen naam:
 - **1.397,77 euro** ten titel van begrafenis kosten meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 28 augustus 2020 tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 1.397,77 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
 - **1.176,75 euro** ten titel van medische en paramedische kosten meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 1 maart 2024 (gemiddelde datum) tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 1.176,75 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
 - **37.261,39 euro** ten titel van huishoudelijke schade meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 23 april 2023 (gemiddelde datum) tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 37.261,39 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
 - **17.500,00 euro** ten titel van morele schade meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 21 augustus 2020 tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 17.500,00 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
 - een voorbehoud voor toekomstige bijstand van een psycholoog.

- Veroordeelt [REDACTED] in solidum tot het betalen van de volgende schadevergoedingen aan [REDACTED] in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED]
- **1.929,39 euro** ten titel van medische en paramedische kosten meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 9 februari 2024 (gemiddelde datum) tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 1.929,39 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
 - **15.000,00 euro** ten titel van morele schade meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 21 augustus 2020 tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 15.000,00 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag.
- Veroordeelt [REDACTED] in solidum tot het betalen van een morele schadevergoeding van **15.000,00 euro** aan [REDACTED] meer de vergoedende intrest aan de wettelijke intrestvoet vanaf 21 augustus 2020 tot en met de dag voorafgaand aan dit arrest op 15.000,00 euro. Vervolgens, vanaf heden tot aan de datum van algehele betaling met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet op het totale bedrag..
- Veroordeelt [REDACTED] in solidum tot het betalen van een gezamenlijke rechtsplegingsvergoeding van **4.200,00 euro** voor de procedure in eerste aanleg en **4.709,30 euro** voor de beroepsprocedure aan de burgerlijke partijen [REDACTED] in eigen naam en in naam van haar minderjarige zoon [REDACTED]

V. Toegepaste wetsbepalingen

V.A. Algemeen

- de artikelen in de inleidende akte vermeld (zie ook rubriek I., randnummer 02. hoger in dit arrest) en in het beroepen vonnis weerhouden (blz. 3 tot en met 7 en 26);
- de artikelen hoger en hierna in huidig arrest aangegeven/vermeld;
- 211 wetboek van strafvordering;
- 24 wet van 15.06.1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

- 782bis Gerechtelijk Wetboek;
- 1382 en 1383 (oud) BW;
- 3, 4 V.T.Sv. (wet 17.04.1878);
- 44 en 45 Sw.;
- 162bis (RPV) en 348 Sv.

V.B. Verhoging van de geldboete met opdecimen

Toepassing van artikel 1 van de wet van 05.03.1952 betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten – zoals diverse malen gewijzigd en laatst door de wet van 19 december 2025 betreffende de verhoging van opdecimes en de verzwaring van de geldboete voor inbreuk op het Sociaal Strafwetboek met een verzwarende factor (B.S. 30.12.2025, 98735) – voorheen door artikel 36 van de wet van 07.02.2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid, door artikel 2 en 3 van de wet van 28.12.2011 houdende diverse bepalingen inzake justitie en door artikel 59 Programmawet van 25.12.2016 (B.S. 29.12.2016):

De bewezen verklaarde feiten werden gepleegd nà 31.12.2016 maar vóór 01.02.2026, zodat de opgelegde geldboete met 70 opdecimen (= X 8) werd verhoogd.

V.C. Solidariteitsbijdrage

De bijdrage aan het bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders **t.b.v. 250 euro** (nà verhoging opdecimes: 25€ X 10) (= **solidariteitsbijdrage** – deze bijdrage is verschuldigd per veroordeling tot een criminele of correctionele hoofdstraf, overeenkomstig de artikelen 28 en 29 van de wet van 01.08.1985 houdende fiscale en andere bepalingen, zoals gewijzigd door artikel 3 van de programmawet van 24.12.1993, nadien (met ingang van 01.01.2004) vervangen door artikel 3 van de wet van 22.04.2003 (B.S. 22.05.2003, tweede uitg.), nadien (met ingang van 01.01.2004) opnieuw gewijzigd door artikel 23 van het KB d.d. 19.12.2003 (B.S. 30.12.2003 – dit KB tot wijziging van het koninklijk besluit van 18.12.1986 betreffende de commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en van het artikel 29, tweede lid van de wet van 01.08.1985 houdende fiscale en andere bepalingen werd genomen "op de voordracht van de Minister van Justitie en na advies van de in Raad vergaderde Ministers" (zie aanhef van dit KB d.d. 19.12.2003)), en nadien (met ingang van 17.12.2004) nogmaals (en laatst) gewijzigd door artikel 1 van het KB d.d. 31.10.2005 (B.S. 07.12.2005, 52.809).

Het bedrag van de solidariteitsbijdrage is onderworpen aan de verhoging bedoeld in de bepalingen betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten (artikel 1 van de wet van 05.03.1952 betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten, – zoals diverse malen gewijzigd en laatst door de wet van 19 december 2025 betreffende de verhoging van opdecimes en de verzwaring van de geldboete voor inbreuk op het Sociaal Strafwetboek met een verzwarende factor (B.S. 30.12.2025, 98735) – voorheen door artikel 36 van de wet van 07.02.2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid, door artikel 2 en 3 van de wet van 28.12.2011 houdende diverse bepalingen inzake justitie en door artikel 59 Programmawet van 25.12.2016 (B.S. 29.12.2016) en gelet op artikel 1, eerste lid van het KB d.d. 22.12.2003 houdende vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 07.02.2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid – zie ook artikel 2 van de wet van 28.12.2011 houdende diverse bepalingen inzake justitie – en artikel 59 Programmawet van 25.12.2016 (B.S. 29.12.2016)).

Krachtens artikel 29, tweede lid, van de Wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen spreekt de rechter bij iedere veroordeling tot een criminele of correctionele hoofdstraf de verplichting uit om een bijdrage van 25 euro te betalen als bijdrage aan het Slachtofferfonds. Het bedrag van de bijdrage is onderworpen aan de verhoging bepaald in de Wet Opdecimen Geldboeten. Deze bijdrage heeft een eigen karakter en is geen straf. Uit eensdeels de bedoeling van de wetgever en anderdeels het feit dat deze bijdrage geen straf is, volgt dat noch artikel 2 Burgerlijk Wetboek, noch artikel 2 Strafwetboek op die bijdrage toepasselijk is, zodat ze moet worden opgelegd zoals bepaald op de dag van de veroordeling, ongeacht de datum waarop het bestrafte misdrijf werd gepleegd, en moet worden verhoogd met de opdecimen die op de dag van de veroordeling van kracht zijn (zie en vgl. Cass. 23 JUNI 2015 P.14.0784.N.; navolgbaar).

V.D. Bijdrage tweedelijsbijstand

Artikelen 4 en 5 van de wet van 19.03.2017: verschuldigde bijdrage inzake **tweedelijsbijstand**, evenwel met dien verstande dat, nu het indexcijfer van de consumptieprijzen voor de maand april 2017 105,09 bedroeg, voor de maand november 2021 115,63 en voor de maand september 2022 125,24, **deze bijdrage** vanaf 03.03.2025 opnieuw dient te worden geïndexeerd (verhoogd met 10% - zie BS 30.11.2021, blz. 115.188, B.S. 06.12.2021, blz. 116.629, B.S. 13.10.2022, blz. 73193 en B.S. 19.02.2025, blz. 30267) en **thans wordt bepaald op 26,00 euro.**

V.E. Vaste vergoeding kostprijs verloop strafprocedure (bijzondere forfaitaire bijdrage)

De vaste vergoeding voor de kostprijs van het verloop van de strafprocedure:

- a. Sinds 03.09.2020 (datum publicatie B.S. van het KB van 28.08.2020 – zie hierna) luidt artikel 91 van het koninklijk besluit van 28.12.1950 houdende het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken als volgt: *"In criminele en correctionele zaken die kosten van brief- en pakketport hebben veroorzaakt, wordt door de rechter aan de Staat als correspondentiekosten een som toegeschat, die niet meer mag bedragen dan 10 procent van de gezamenlijke kosten. Voor elke criminele, correctionele en politiezaak wordt door de rechter bovendien aan iedere veroordeelde een vergoeding van 50 euro opgelegd"* (zie artikel 1 van het koninklijk besluit van 28.08.2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28.12.1950 houdende het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken (B.S. 03.09.2020)).
- b. Het actueel bedrag van deze laatste vergoeding bedraagt **thans 62,37 euro**, dit ingevolge de omzendbrief 131/13 van 16.01.2026, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 21.01.2026 over de indexering van de tarieven van de gerechtskosten in strafzaken en de gelijkgestelde kosten (blz. 3179 e.v.).
- c. Het indexeren van de bedragen die worden betaald voor de diverse soorten gerechtskosten, steunt op art. 9 van de wet van 23.03.2019, die de nieuwe basiswet over de gerechtskosten in strafzaken is, uitgewerkt in de artikelen 28 tot 30 van het KB van 15.12.19, dat de wet uitvoert. Het hof verwijst ook naar Cass. 27 juni 2023 (P.22.0886.N).

kosten

afschriften	84,00
	15,00
opstelrecht	35,00
dagvaardingen	200,79
subtotaal	334,79
+ 10%	33,48
totaal	368,27

Dit arrest¹ is gewezen door de derde kamer van het hof van beroep te Gent, samengesteld uit de magistraten die in deze zaak hebben gezeteld en geoordeeld:

S. SABLON

Raadsheer in het arbeidshof
(art. 101 §2 al.3 Ger.W.)

K. VAN HOECKE

Raadsheer

M. MINNAERT

Kamervoorzitter

en op de openbare terechtzitting van **VIJF FEBRUARI TWEEDUIZEND ZESENTWINTIG** uitgesproken door kamervoorzitter M. Minnaert,

in aanwezigheid van P. Geerkens,

substituut-generaal bij het arbeidshof,

met bijstand van C. Serlet, griffier.

C. SERLET

Griffier

M. MINNAERT

Kamervoorzitter

¹ Tegen huidig arrest kan een cassatieberoep worden ingesteld conform de artikelen 416-442 van titel III, hoofdstuk II van het wetboek van strafvordering.

